

**НАВЧАЄМО
ЧЕРЕЗ
ПРАКТИКУ:**

досвід використання
судових трансляцій
у викладанні права

Боярський Н.Ф.

Навчаємо через практику: досвід використання судових трансляцій у викладанні права / Упорядник: Назарій Боярський — Харків, 2019: ФОРП Панов А.М., 2019. — 130с.

ISBN 978-617-7722-47-1

У збірнику представлені приклади занять правничих дисциплін із використанням записів трансляцій судових засідань технічними засобами, що взяли участь у Всеукраїнському марафоні «Судові трансляції: теорія через практику» та містяться опис інтерактивних методів навчання. Призначено для викладачів і викладачок правничих дисциплін, а також усіх, хто цікавиться неформальною освітою та застосуванням її методів у закладах вищої освіти.

Збірник «Навчаємо через практику: досвід використання судових трансляцій у викладанні права» підготовлено ГО «Вектор прав людини» в рамках грантового проекту «Використання судових трансляцій під час навчання права», який здійснюється за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Нове правосуддя». Погляди авторів, викладені у цьому виданні, не обов'язково відображають погляди Агентства США з міжнародного розвитку або уряду Сполучених Штатів Америки.

ГО «Вектор прав людини» — правозахисна організація. Головна мета — реалізація та захист основоположних прав і свобод людини. У своїй діяльності ГО «Вектор прав людини» керується практичним виконанням норм і принципів, викладених у міжнародних документах, що ратифіковані Україною, а також усіма іншими зобов'язаннями України в сфері прав людини та основоположних свобод.

Детальніше про ГО «Вектор прав людини» за посиланнями:

- <http://hrvector.org>
- <https://www.facebook.com/hrvector.org>
- info@hrvector.org

За підтримки
Міністерства освіти і науки України

Літературна редакторка: *Мирослава Косар.*

Дизайн та верстка: *Михайло Федишак.*

Фото, розміщені в розділі «Приклади занять», надані їх авторами (-ками).

ISBN 978-617-7722-47-1

Зміст

Вступ 5

Опис інтерактивних методів навчання 7

Приклади занять 13

Адміністративне позовне провадження в суді першої інстанції 14

Устинова Ірина Петрівна, Гусар Ольга Анатоліївна

Докази і доказування в цивільному процесі 20

Середницька Інга Анатоліївна

Захист прав споживачів 24

Церковна Олена Володимирівна

Інтерактивний семінар із цивільного процесу 27

Голубєва Неллі Юріївна, Сулейманова Сусанна Рефатівна

Конституційні засади судочинства та їх характеристика 34

Фідря Юлія Олександрівна

Корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення 41

*Голосніченко Дмитро Іванович, Грузінова Лідія Пилипівна,
Васильківська Ірина Петрівна, Хромей Василь Васильович*

Особливості розгляду справ, предметом яких захист
честі та гідності та спростування інформації 46

Даниленко Світлана Костянтинівна

Особливості судового розгляду кримінальних справ 49

Данілін Олександр Миколайович, Ковалевська Тетяна Михайлівна

Перегляд судових рішень в апеляційному
порядку: становлення та розвиток 51

Похиленко Ірина Сергіївна

Підготовче провадження у кримінальному процесі 55

*Акімов Михайло Олександрович, Іваненко Олеся Анатоліївна,
Кунтій Андрій Ігорович, Ларченко Марина Олександрівна, Матюшкова Тетяна Петрівна*

- Підготовче провадження у цивільному процесі 62
Демків Роман Ярославович, Євхутич Ірина Миколаївна
- Погашення податкового боргу платників податків 65
Плотнікова Марія Володимирівна
- Позика. Кредит. Банківський вклад 69
Унчикова Вікторія Анатоліївна
- Правове регулювання неплатоспроможності банків 79
Швагер Ольга Андріївна
- Принцип гласності крізь призму судової трансляції 84
Печений Олег Петрович, Степанова Тетяна Валеріївна
- Процесуальний порядок розгляду клопотання про продовження запобіжного заходу у кримінальному процесі 89
Тетерятник Ганна Костянтинівна
- Психологічні аспекти обвинувальної промови прокурора 96
Озерський Ігор Володимирович
- Розгляд справи по суті в господарському суді (для студентів (–ок) заочної та дистанційної форм навчання) 105
Похиленко Ірина Сергіївна
- Розгляд справи по суті та судові рішення у цивільному процесі 109
Мамчур Людмила Володимирівна
- Судовий розгляд угоди про визнання винуватості 117
Миколенко Олена Миколаївна, Нарожна Олена Володимирівна
- Судові трансляції в цивільному судочинстві 120
Андрієнко Ірина Святославівна
- Учасники судового (господарського) процесу 126
Лехкодух Інна Олександрівна

Вступ

У квітні-травні 2019 року відбувся Всеукраїнський марафон навчально-методичних розробок викладання права «Судові трансляції: теорія через практику». Марафон було організованого ГО «Вектор прав людини» у співпраці з Міністерством освіти і науки України та Національною академією правових наук України за підтримки Програми USAID «Нове правосуддя».

Перед вами — збірник розробок учасників (–ниць) марафону. Пропоновані заняття, що складають основну частину видання, — досвід використання записів судових трансляцій¹ у навчальному процесі викладачами (–ками). Ці заняття не лише детально описані, а й апробовані українськими провідними закладами вищої освіти, що здійснюють підготовку нового покоління правників (–чинь).

Також у збірнику міститься опис найпопулярніших інтерактивних методів навчання. Майже всі методи використані в пропонованих розробках. Це дасть вам змогу краще зрозуміти методологію занять. До того ж ви можете замінити той чи той метод за потреби іншим, який описаний у цьому виданні.

Ми будемо раді, якщо ви поширите наш досвід використання інтерактивних методів викладання права та записів судових трансляцій у навчальному процесі. Ми будемо вдячні за посилання на дане видання та авторів (–ок) розробок у разі його використання.

Ми переконані, що правнича освіта має надавати практичні навички та відповідати вимогам часу. Використання судових трансляцій у викладанні права — одна з можливостей зробити його таким. Зичимо вам успіху та сподіваємося, що цей збірник стане в нагоді.

¹ Детальніше про транслявання судових засідань технічними засобами судів можна дізнатись з публікації «Транслявання судових засідань технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд» (за загальною редакцією Валерії Рибак): <http://hrvector.org/publikacziyi/18-06-11-translaweffect>.

Опис інтерактивних методів навчання

Авторами (–ками) навчально-методичних розробок запропоновано використання методів, описаних у посібнику «Використання судових трансляцій при навчанні праву: методичні рекомендації» (укладач — Н. Ф. Боярський)². Аби краще зрозуміти запропоновані в цьому виданні розробки, наводимо опис найпопулярніших методів. Залежно від поставлених цілей, зазначені методи можуть використовуватись як самостійно, так і в поєднанні з іншими.

Водночас варто зауважити, що інтерактивні методи навчання — це не спосіб розважити аудиторію. Створення більш позитивної атмосфери та зміна форми навчання — це лише інструменти й вони не можуть бути самоціллю. Лише обмірковане та цілеспрямоване використання навчальних методів забезпечує навчальний результат.

2 Використання судових трансляцій під час навчання права: методичні рекомендації / Укладач: Н. Ф. Боярський. — Київ: ГО «Вектор прав людини», 2018. — 44 ст. Доступ: <http://hrvector.org/publikacziyi/18-09-13-courttransl-learn-hrv>

Метод	Стислий опис
<p>Робота в парях</p> 	<p>Студенти (-ки) об'єднуються в пари. Кожна пара виконує завдання. Після вичерпаного часу на виконання завдання один із партнерів (-ок) пари презентує результати.</p>
<p>Робота по троє</p> 	<p>Студенти (-ка) об'єднуються в групи по троє. Кожна група виконує завдання. Після вичерпання часу на виконання завдання один із партнерів (-ок) групи презентує результати.</p>
<p>Робота у малих групах</p> 	<p>Студенти (-ки) об'єднуються в міні-групи по 4–7 осіб. Кожна група виконує завдання. Після вичерпання часу на виконання завдання кожна група презентує результати.</p>
<p>Коло ідей</p> 	<p>Даний метод допомагає узагальнювати результати під час роботи в парях, в групах по троє, малих групах. Коли групи завершили виконувати завдання, викладач (-ка) пропонує презентувати кожній групі лише один аспект обговорюваної проблеми (озвучити одне рішення, ознаку, міркування тощо). Викладач (-ка) фіксує всі відповіді по черзі, поки не закінчатся ідеї.</p>
<p>Велике коло</p> 	<p>Студенти (-ки) сидять у колі разом із викладачем (-кою). Обговорення будується навколо запропонованої теми чи питання, яке окреслюється викладачем (-кою). Студенти (-ки) висловлюються за бажанням. Обговорення триває, доки є охочі висловитися.</p>
<p>Мікрофон</p> 	<p>Різновид методу «Велике коло». Викладач (-ка) ставить запитання та пропонує студентам (-кам) предмет (маркер, кулька тощо), що виконуватиме роль мікрофона. Слово має той/та, хто тримає «мікрофон».</p>
<p>Незакінчені речення</p> 	<p>Більш структурований різновид методу «Велике коло». Викладач (-ка) пропонує завершити певну фразу. Наприклад, «У даному відео мене найбільше зацікавило...»</p>

Метод	Стислий опис
<p data-bbox="284 245 378 268">Акваріум</p> 	<p data-bbox="490 245 964 496">Зі студентів/студенток (краще — за бажанням) формується дві групи: 1) невелика група студентів/студенток (краще — окремо, наприклад, у центрі залу), яка обговорює поставлене викладачем питання (внутрішнє коло); 2) решта студентів (-ок), які спостерігають за роботою першою групи і не втручається у процес (зовнішнє коло). Після завершення обговорення (за потреби — презентації результатів) учасники (-ці) зовнішнього кола обговорюють виступ учасників (-ць) внутрішнього кола й власні висновки.</p>
<p data-bbox="284 547 378 569">Карусель</p> 	<p data-bbox="490 547 916 592">Усі студенти (-ки) діляться на дві частини, формуючи два кола — внутрішнє та зовнішнє.</p> <p data-bbox="490 600 975 804">Студенти (-ки), що сидять у внутрішньому колі, розташовані спиною до центру, а в зовнішньому — обличчям. У такий спосіб кожна особа сидить навпроти іншої. Внутрішнє коло нерухоме, а зовнішнє — рухливе: за сигналом викладача (-ки), всі його учасники (-ці) переміщуються на один стілець вправо й виявляються перед новим партнером (-кою). Мета — пройти все коло, обговорюючи певне питання.</p>
<p data-bbox="236 852 426 896">Два — чотири — всі разом</p> 	<p data-bbox="490 852 972 1082">Поставте перед студентами (-ками) завдання чи запитання та дайте їм 1–2 хв для продумання можливих відповідей або індивідуальних рішень. Після цього об'єднайте їх в пари та попросіть дійти консенсусу щодо поставленого завдання. Потім об'єднайте усіх по четверо та попросіть дійти консенсусу щодо поставленого завдання. Залежно від цілей об'єднуватися у більші групи можна до тих пір, доки не об'єднається усі часники (-ці) завдання.</p>
<p data-bbox="266 1129 396 1152">Голосування</p> 	<p data-bbox="490 1129 949 1289">Складіть перелік питань і пронумеруйте кожне. Запропонуйте кожному учаснику (-ці) обрати певну кількість найважливіших питань до загального обговорення (наприклад, відкритим голосуванням, позначенням маркером тощо). Продовжуйте роботу з тими питаннями, якими зацікавляться найбільші кількість студентів (-ок).</p>

Метод	Стислий опис
<p>Мозковий штурм</p> 	<p>Викладач (-ка) формулює певне запитання чи проблему, що передбачає різні варіанти вирішення.</p> <p>На першому етапі учасники (-ці) активно висувують свої ідеї, зокрема й нереалістичні, фантастичні та нелогічні. Вони всі фіксуються, без оцінювання та коментування. Головне — кількість ідей, а не їхня якість. Після закінчення висловлювань ідеї оцінюються та обговорюються, ранжуються за рівнем значущості, поділяються на групи тощо.</p>
<p>Навчаючись — вчу</p> 	<p>Теоретичний матеріал заняття розподіляється на невеликі блоки. Кожному студенту (-ці) видається картки з таким блоком. Студент (-ка) має ознайомитись із інформацією (у разі виникнення запитань можна уточнити у викладача/викладачки), потім протягом визначеного часу підійти до максимальної кількості інших студентів та розповісти свою інформацію та послухати їх. Кожен студент (-ка) може розмовляти одночасно тільки з однією людиною.</p>
<p>Займи позицію</p> 	<p>В різних кутках приміщення розмістіть вказівники «Погоджуюсь», «Не знаю», «Не погоджуюсь».</p> <p>Озвучте студентам дискусійне питання і попросіть їх визначити власну позицію щодо цього питання, перейшовши до відповідного вказівника. Запропонуйте охочим обґрунтувати свій вибір.</p>
<p>Рольова гра</p> 	<p>Викладач (-ка) пропонує певну фабулу та перелік ролей, які можуть обрати студенти (-ки).</p> <p>Завдання — від імені уявного персонажа продовжити історію.</p>
<p>Кейс-метод</p> 	<p>Викладач (-ка) готує опис конкретної ситуації або випадку. Зазвичай кейс містить не просто опис, а й певну проблему або протиріччя і будується на реальних фактах. Завдання — розв'язати проблему. Такий метод дає змогу краще розібратись у перипетіях справи і запропонувати найоптимальніший вихід.</p>

Метод	Стислий опис
<p data-bbox="294 244 370 268">Дебати</p> 	<p data-bbox="490 244 964 384">Викладач (-ка) пропонує студентам (-кам) підготувати обмежені певним часовим проміжком промови та здійснити виступи. Дані промови мають бути як за, так і проти певної ідеї, твердження чи позиції та спрямовані на переконання незалежної третьої сторони (судді чи аудиторії).</p>

Приклади занять³

³ Навчально-методичні розробки наведені за назвами в алфавітному порядку.

Адміністративне позовне провадження в суді першої інстанції

Авторський колектив:

Устинова Ірина Петрівна, кандидат юридичних наук, доцент (Національний авіаційний університет)

Гусар Ольга Анатоліївна, кандидат юридичних наук (Національний авіаційний університет)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: адміністративне право; фахова ознайомлювальна практика; правове регулювання державної служби.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/7kHUlwm2zlc>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 824/766/18-а за позовом Каспрука Олексія Павловича до Чернівецької міської ради, третя особа яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору Продана Василя Сафроновича, про поновлення на посаді міського голови та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу (Чернівецький окружний адміністративний суд, 12.04.2019, 10:00).

Мета:

- на основі аналізу відеозапису трансляції судового засідання у адміністративному провадженні ознайомити студентів (–ок) із особливостями розгляду в суді першої інстанції справ адміністративної юрисдикції та особливостями доказування таких категорій справ як поновлення на роботі державних службовців та відновлення їх законних прав;
- підготовка студентів (–ок) до Всеукраїнського студентського турніру з судових дебатів у справах адміністративної юрисдикції (Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 04.2018 № 335 Про проведення Всеукраїнського студентського турніру з судових дебатів у справах адміністративної юрисдикції) під час проведення Фахової ознайомлювальної практики.

Завдання

За результатами проведення заняття студенти (–ок) повинні знати:

- права й обов'язки учасників процесу під час розгляду справ у першій інстанції;
- порядок виконання процесуальних дій;
- ознайомлення з тактикою доказування;
- практичне закріплення теоретичного матеріалу.

уміти:

- визначати статус кожного учасника процесу відповідно до його прав та обов'язків;
- застосовувати процесуальні норми для виконання процесуальних дій;
- вміти відрізнити адміністративно-процесуальні норми від інших процесуальних норм (цивільні, господарські, кримінальні) та проводити паралелі щодо подібності процесуальних норм інших процесуальних галузей;
- вміти проголошувати промови та виконувати інші процесуальні дії будь-яких учасників адміністративного процесу у першій інстанції;
- складати процесуальні документи від імені різних учасників адміністративного судочинства;
- уміти формувати доказову базу для доведення позовних вимог та здійснення захисту проти позову.

Очікувані результати:

- залучення студентів (–ок) до самостійного та під керівництвом тренера-викладача/тренерки-викладачки опанування адміністративного процесу порядку розгляду справ в першій інстанції;
- формування практичних процесуальних навичок та вмій щодо участі в адміністративному процесі (в суді першої інстанції) із застосуванням інтерактивних методів навчання;
- підготовка команди до участі у всеукраїнському конкурсі судових дебатів з адміністративного процесу;
- підвищення методичної та методологічної майстерності тренера-викладача/тренерки-викладачки під час роботи зі студентами (–ками) за напрямом підготовки 081 «Право».

Загальна тривалість: 300 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
1.	10 хв	<p>Коллективне обговорення основних теоретичних питань щодо структури впровадження справ у першій інстанції, зокрема судовий розгляд з виділенням питань доказування.</p> <p>Перевірка домашнього завдання за самостійним ознайомленням із Єдиним реєстром судових рішень http://www.reyestr.court.gov.ua/</p> <p>Метод: «Навчаючись — вчу»</p>
2.	5 хв	<p>Оголошення фабули справи.</p> <p>Тренер-викладач/тренерка-викладачка коментує правові позиції щодо категорії по справах у публічно-правових спорах із приводу незаконного звільнення з публічної служби (п. 2 ст. 19 КАС України).</p> <p>Кейс-метод.</p>
3.	60 хв	<p>Перегляд відеозапису справи № 824/766/18-а за позовом Каспрука Олексія Павловича до Чернівецької міської ради, третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору Продана Василя Сафроновича про поновлення на посаді міського голови та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, розглядає Чернівецький окружний адміністративний суд, суддя Боднарюк О. В.</p> <p>Метод: «Демонстрація та візуалізація»</p>
4.	10 хв	<p>Обговорення особливості процесу доказування та допиту свідка у адміністративному процесі в формі перевірки знань студентів(–ок) у процесі самостійного опрацювання матеріалу за даною темою.</p> <p>Метод: «Мікрофон»</p>

Етап	Тривалість	Зміст
5.	30 хв	<p>Опрацювання процесуальної дії «допит свідка» в процесі доказування. Перегляд відеозапису онлайн-трансляції https://court.gov.ua/affairs/online/ (тільки перші 30 хв) судове засідання від 12.04.19 10.00 справа № 824/766/18-а</p> <p>Метод: «Демонстрація та візуалізація»</p>
6.	10 хв	<p>За результатами перегляду та розгляду судового засідання студенти (–ки) визначають принципи адміністративного судочинства, порядок розгляду справи в суді першої інстанції, процесуальний статус учасників, особливості виконання окремих процесуальних дій.</p> <p>Метод: «Навчаючись — вчу»</p>
7.	3 хв	<p>Підготовка до судових дебатів, в яких беруть участь студенти (–ки).</p> <p>Студенти (–ки) самостійно розподіляються на рольові групи (група «Суддя», група «Позивач», група «Відповідач, Представник відповідача», група «Свідок», група «Адвокат», група «Секретар судового засідання, судовий розпорядник»).</p> <p>Метод: «Робота в малих групах»</p>
8.	15 хв	<p>Тренер-викладач/тренерка-викладачка пояснює основні правила складання процесуальних документів (позов, відзив на позов, рішення суду), пояснює процесуальні та методологічні особливості участі та виступу адвоката.</p> <p>Кейс-метод</p>
9.	20 хв	<p>Студенти (–ки) ознайомлюються з роздатковим матеріалом (макет аналогічної справи за вибраною категорією).</p> <p>Тренер-викладач/тренерка-викладачка пропонує студентам самостійно розробити сценарій судової справи.</p> <p>Метод: «Коло ідей»</p>

Етап	Тривалість	Зміст
10.	60 хв	<p>Самостійна робота студентів(–ок) із метою підготовки сценарію судового засідання.</p> <p>Під час обговорення тренер-викладач/тренерка-викладачка допомагає визначитися з фабулою справи використовуючи матеріальні норми права та допомагає у її формулюванні.</p> <p>Студенти (–ки) в групах самостійно розробляють доповідь судді, промови позивача, представника відповідача, свідка, виступ адвоката під час постійного консультування та керівництва тренера-викладача/тренерка-викладачка.</p> <p>У той же час тренер-викладач/тренерка-викладачка допомагає підготувати рішення суду в справі, наголошуючи на ключових процесуальних та методологічних елементах.</p> <p>Метод: «Велике коло»</p>
11.	2 хв	<p>Тренер-викладач/тренерка-викладачка пропонує обрати по одному представнику з кожної рольової групи, які продемонструють підготовлене судовоє засідання.</p>
12.	45 хв	<p>Демонстрація судового засідання</p> <p>Метод: «Рольова гра»</p>
13.	30 хв	<p>Підбиття підсумків.</p> <p>Закріплення опрацьованого матеріалу.</p> <p>За результатами продемонстрованого судового засідання студенти (–ки) виявляють сильні та слабкі сторони, вносять зауваження та поправки у макет справи під керівництвом тренера-викладача / тренерка-викладачки.</p> <p>Методи: «Коло ідей», «Дебати»</p>
14.	Впродовж семестру	<p>Остаточна підготовка макету справи та виступу для подальшої участі у Всеукраїнському конкурсі судових дебатів з адміністративного процесу.</p>

Докази і доказування в цивільному процесі

Авторка:

Середницька Інга Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент
(Одеський державний університет внутрішніх справ)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: цивільне процесуальне право.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/BNeFfRgdAj4>. Засідання у справі № 2–357/11 за апеляційними скаргами Білецького Дмитра В'ячеславовича, товариства з обмеженою відповідальністю «Ю.С.А.» на рішення Броварського міськрайонного суду Київської області від 31 жовтня 2014 року у справі за позовом Білецького Дмитра В'ячеславовича до товариства з обмеженою відповідальністю «Ю.С.А.», публічного акціонерного товариства «Українська страхова компанія «Грант-Авто», треті особи: Козленко Олександр Леонідович, публічне акціонерне товариство «Завод залізобетонних конструкцій ім. Світлани Ковальської», товариство з обмеженою відповідальністю «Інтерформ», про відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки (Апеляційний суд Київської області, 26.07.2017, 10:30).

Мета та завдання:

- визначити поняття доказів та доказування в цивільному процесі;
- охарактеризувати окремі види доказів та засобів доказування в цивільному процесі;
- розвинути в здобувачів вищої освіти правове мислення, прищепити вміння самостійно опрацьовувати літературу та аналізувати нормативно-правові джерела.

Очікувані результати

З'ясування здобувачами вищої освіти основних положень щодо доказів та процесу доказування в цивільному процесу, та їх ролі у розгляді справи.

Загальна тривалість: 120 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Доповідь головуючого судді	1 хв 55 с	З'ясування обставин розгляду апеляційної скарги, склад суду, повідомлення про фіксування судового процесу. Пояснювально-ілюстративний метод
Наявність учасників	3 хв 22 с	З'ясування явки представників сторін та їх повноважень. Пояснювально-ілюстративний метод
Роз'яснення прав учасників	4 хв 22 с	Постановка питання про довіру суду, та роз'яснення сторонам їх прав щодо слухання справи в апеляційному провадженні. Інформаційно-повідомлювальний метод
Заявлення клопотань	15 хв 05 с	Клопотання щодо розгляду справи у відсутності представника третьої особи, та клопотання про витребування доказів. Продуктивно-практичний метод
Ухвала суду	16 хв 24 с	Ухвала суду щодо заявленого клопотання позивача. Евристичний метод
Заявлення клопотань	18 хв 13 с	Клопотання про витребування доказів. Продуктивно-практичний метод
Передача суду доказів	26 хв 42 с	Передача письмових доказів суду через судового розпорядника Продуктивно-практичний метод

Етап	Тривалість	Зміст
Запитання суду до сторони відповідача	27 хв 41 с	З'ясування щодо зміни назви, та повідомлення про це суд та позивача. Пояснювально-ілюстративний метод
Роз'яснення судом обов'язків сторін	29 хв 18 с	Необхідність повідомлення про зміни в назві, місцезнаходженні та інше полягає на сторону, в якій відбулись такі зміни. Пояснювально-ілюстративний метод
Ухвала суду щодо клопотання позивача	30 хв 06 с	Протокольна ухвала. Роз'яснення строків подачі витребуваних доказів. Репродуктивний метод
Клопотання позивача	32 хв 06 с	Щодо призначення експертиз (судово-психологічної, судово-медичної)
Запитання суду до позивача	39 хв 32 с	Про доцільність проведення експертиз до дослідження витребуваних доказів. Продуктивно-практичний метод
Ухвала суду	40 хв 56 с	Відкладення питання проведення експертиз. Репродуктивний метод
Клопотання позивача	42 хв 18 с	Заява про виклик недопитаних свідків. Продуктивно-практичний метод
Пояснення суду	44 хв 20 с	Щодо доцільності до питання свідків, до встановлення позицій сторін, та обставин щодо заперечень. Евристичний метод
Оголошення перерви в розгляді справи	46 хв 20 с	п'ятихвилинна перерва для з'ясування обставин справи судом. Дискусійний метод

Етап	Тривалість	Зміст
Ухвала суду	54 хв 20 с	Оголошення ухвали суду щодо наступного розгляду справи Інформаційно-рецептивний метод

Додаткова інформація

Здобувачі вищої освіти самостійно знайомляться із запропонованим відеоматеріалом і знаходять матеріал щодо доказів та доказування.

Обов'язковим є встановлення предмету доказування та позиції сторін.

У процесі обговорення викладач (-ка) пропонує дати характеристику доказам, на які посилаються сторони, та з'ясувати, чи є засоби доказування законними та доцільними в цієї справі.

Відеоматеріал надає можливість розглянути не тільки тему «Докази та доказування», а й нагадати про теми, як-от «Принципи цивільного процесу», «Сторони та треті особи в цивільному процесі», «Суд як особливий суб'єкт цивільного процесу», «Фіксування цивільного процесу технічними засобами» тощо.

За відеоматеріалами в подальшому під час розгляду тем «Позовне провадження. Розгляд справи по суті» та «Апеляційне провадження» доцільно провести ділову гру як застосування методу активного навчання яка допоможе сформувати певні навички й уміння студентів (-ок) у їхньому активному творчому процесі. Під час проведення ділової гри будуть застосовані методи імітації та моделювання, що в подальшому позитивно вплине на аналізування та ухвалення рішень за конкретних обставин.

Захист прав споживачів

Авторка:

Церковна Олена Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент (Одеський державний університет внутрішніх справ, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: деліктні зобов'язання.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/JHvyFZ51A8E>

Онлайн-трансляція засідання у справі № 211/5516/18 за позовом Руденка Анатолія Петровича до Харківського НДІ судових експертиз імені Заслуженого професора М. С. Бокаріуса про захист прав споживача (Довгинцівський районний суд м. Кривого Рогу Дніпропетровської області, 21.02.2019, 14:00)

Мета та завдання

Мета: на основі аналізу відеозапису трансляції судового засідання у цивільній справі ознайомити здобувачів вищої освіти із особливостями розгляду цивільної справи об'єктом якої є захист прав споживачів.

Завдання: за результатами проведення заняття студенти (–ки) повинні вміти охарактеризувати предмет спору, проаналізувати аргументацію сторін справи, знати особливості розгляду справ предметом яких є захист прав споживачів.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Усне обговорення (опитування) питань за темою семінарського заняття	20 хв	<ul style="list-style-type: none"> загальні положення щодо захисту прав споживачів; особливості та характеристика прав споживачів; способи захисту прав споживачів; суб'єкт відповідальності за порушення особистих немайнових прав.
Case study	20 хв	<ul style="list-style-type: none"> визначення сторін справи, предмету спору; характеристика структури позовної заяви та позовних вимог. Визначення сильних та слабких сторін;
Робота із записом судової трансляції	30 хв	<p>Дослідження аргументації позиції сторін щодо справи. Визначення сильних та слабких сторін.</p> <p>Спільне обговорення проблемних аспектів вирішення судових справ, предметом яких є захист прав споживачів:</p> <ul style="list-style-type: none"> обговорення з учасниками завдань, які були опрацьовані ними для підготовки до навчального заняття (короткий виклад фабули справи та аналіз правовідносин, які є предметом судового розгляду); перегляд засідання суду частинами та аналіз кожного етапу засідання у формі спільної дискусії; спільне обговорення питань (визначення сторін справи, їх права та обов'язків, аналіз позицій сторін, оголошення судового рішення).
Підбиття підсумків заняття	10 хв	Підбиття підсумків заняття, закріплення опрацьованого матеріалу, виконання тестових завдань.

Додаткова інформація

Завдання для підготовки до заняття:

- ознайомитися із записом судового засідання на веб-порталі «Судова влада»;
- ознайомитися з нормами права, застосовані в даному судовому рішенні;
- проаналізувати проблемні аспекти вирішення судових справ, предметом яких є захист прав споживачів.

Інтерактивний семінар із цивільного процесу

Авторський колектив:

Голубєва Неллі Юріївна, доктор юридичних наук, професор, (Національний університет «Одеська юридична академія», завідувач кафедри цивільного процесу)

Сулейманова Сусанна Рефатівна, кандидат юридичних наук (Національний університет «Одеська юридична академія», старший викладач кафедри цивільного процесу)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: цивільний процес.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/Le8n5iu765M>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 730/105/19 за позовом Гладиша О. В. про припинення дії, яка порушує закон (Борзнянський районний суд Чернігівської області, 6.03.2019, 11:00).

Мета та завдання

Мета: активізація навчально-пізнавальної діяльності, формування творчого, критичного та інноваційного мислення у студентів (–ок) шляхом використання інтерактивних методів, а саме: аналіз відеозаписів трансляцій судових засідань у цивільних справах в поєднанні з практичними вправами.

Завдання: за результатами проведення інтерактивних занять студенти (–ки) повинні навчитись критично мислити, розв'язувати складні проблеми на підставі аналізу обставин і відповідної інформації, не піддаватися маніпуляціям, ухвалювати зважені рішення та працювати в команді.

Очікувані результати

Упроваджуючи в семінарське заняття методи індивідуальної, парної та групової роботи студентів (–ок), досягти поставленої

мети та завдання, а саме: підготувати їх до практичної діяльності, навчити критично мислити, розв'язувати складні проблеми на підставі аналізу обставин і відповідної інформації, не піддаватися маніпуляціям, ухвалювати зважені рішення та працювати у команді.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
I	10 хв	<p>Усне обговорення питань за темою семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та значення стадії розгляду справи по суті. 2. Судове засідання та режими його проведення. 3. Основні етапи розгляду справи по суті: <ul style="list-style-type: none"> • відкриття розгляду справи по суті; • з'ясування обставин справи та дослідження доказів; • судові дебати та ухвалення рішення. <p>Метод індивідуальної роботи.</p>
II	20 хв	<p>Аналіз відеозаписів трансляцій судових засідань у цивільних справах (див. пункт «Додаткова інформація»).</p> <p>Метод групової роботи.</p>
III	15 хв	<p>Real case Supreme Court: правова проблема — правова позиція — застосованість.</p> <p>Вивчити матеріали справи № 753/2380/18-ц, яка перебувала на розгляді Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду за посиланням http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/81288258</p> <p>Питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які доводи ви поклали б в основу заяви про забезпечення позову? Які докази ви надали б до суду на підтвердження наявності підстав для забезпечення позову? 2. Які доводи ви використали б на місці відповідача як обґрунтування вимоги про вжиття заходів зустрічного забезпечення? Які докази надали б суду на підтвердження наявності підстав вжиття судом таких заходів?

Етап	Тривалість	Зміст
		<p>3. Чи міг, на вашу думку, суд на момент вжиття заходів забезпечення позову переконатися у наявності підстав обов'язкового вжиття заходів зустрічного забезпечення?</p> <p>4. Яке значення має принцип пропорційності під час вирішення питань про вжиття судом заходів забезпечення позову та зустрічного забезпечення?</p> <p>Метод парної роботи студентів (-ок) із судовою справою. Відповідь на питання за результатами вивчення справи.</p>
IV	25 хв	<p>Брейн-ринг.</p> <p>Усі студенти (-ки) поділяються на команди. Команда складається з 5–6 осіб, один із яких є капітан, обраний командою або призначений викладачем (-кою). Брейн-ринг проводиться у формі «запитання — відповідь» на тематику семінарського заняття з дисципліни «Цивільний процес» та складається з однієї гри в якій беруть участь всі команди одночасно. Ведучий зачитує питання, після чого дає команду «Час». З цього моменту розпочинається відлік часу, наданого командам для обговорення (одна хвилина). Про свою готовність команда повідомляє, піднімаючи прапорець. Першість підняття прапорця визначається ведучим.</p> <p>Використовується метод групової роботи студентів (-ок).</p> <p>Приклади запитань⁴:</p> <p>1. Які, відповідно до норм ЦПК України, мають бути дії суду у випадку першої неявки в судове засідання під час розгляду справи по суті позивача (та його представника), належним чином повідомленого про час та місце розгляду справи, без поважних причин? (Відповідь: розглядає справу за відсутності позивача)</p> <p>2. Яку процесуальну дію повинен вчинити суд, якщо в процесі судового розгляду справи виявиться, що у ній відсутній предмет спору? (Відповідь: закрити провадження у справі [п. 2 ч. 1 ст. 255 ЦПК]).</p>
V	10 хв	<p>Підсумки, закріплення матеріалу, оцінювання роботи студентів (-ок), домашнє завдання</p>

4 Загалом авторки наводять 12 запитань за мотивами відео з метою перевірки теоретичних знань норм права.

Додаткова інформація

Під час проведення інтерактивного семінарського заняття використовуються короткі відео-фрагменти трансляцій судових засідань на веб-порталах «Відкритий суд», «Судова влада» та YouTube. Після перегляду короткого відео-фрагменту студентам (–кам) пропонується відповісти на питання.

1) запис судового засідання із веб-порталу «Відкритий суд»

https://www.youtube.com/watch?v=gQN_XU1kti8

Питання: У якій частині судового розгляду справи суд повинен спитати учасників справи про наявність відводів?

Відповідь: Відкриття розгляду справи по суті.

2) запис судового засідання

<https://www.youtube.com/watch?v=9i9DuAU5BcU>

Відтворюється відео-фрагмент до 2 хв 48 с

Питання: Які процесуальні дії здійснює суд?

Відповідь: перевіряє явку учасників справи, перевіряє повноваження представників та особи учасників справи.

3) запис судового засідання

<https://www.youtube.com/watch?v=9i9DuAU5BcU>

Відтворюється відео-фрагмент від 6 хв 22 с до 7 хв 17 с

Питання: Яке клопотання заявляє позивач? Чи має право задовольнити таке клопотання суд, коли відповідач заперечує проти такого клопотання?

Відповідь: позивач заявив клопотання про відкладення судового засідання у зв'язку з необхідністю уточнення та доповнення позову. Відповідно до ч. 3 ст. 49 ЦПК України до закінчення підготовчого засідання позивач має право змінити предмет або підстави позову шляхом подання письмової заяви.

4) запис судового засідання

<https://www.youtube.com/watch?v=Iors2qumhxg>

Відтворюється відео-фрагмент до 1 хв 11 с

Питання: До якої частини судового засідання належать дії судді?

Відповідь: Відкриття судового засідання.

5) запис судового засідання

<https://www.youtube.com/watch?v=Iors2qumhXg>

Відтворюється відео-фрагмент від 2 хв до 3 хв 15 с

Питання: Яке клопотання заявляє позивач? Чи має він на це право? Чи повинен суд задовольнити таке клопотання?

Відповідь: позивач заявив клопотання про закриття провадження у справі у зв'язку з відмовою від позову. Згідно зі ст. 206 ЦПК України позивач може відмовитися від позову, а відповідач — визнати позов на будь-якій стадії провадження у справі, зазначивши про це в заяві по суті справи або в окремій письмовій заяві.

Відповідно до ч. 3 ст. 206 ЦПК України у разі відмови позивача від позову суд постановляє ухвалу про закриття провадження у справі.

6) запис судового засідання із веб-порталу «Відкритий суд»

<http://opencourt.org/video/spicy/15820/>

Відтворюється відео-фрагмент до 00 хв 19 с

Питання: Чи має право особа, яка не є учасником справи здійснювати відео фіксацію судового засідання?

Відповідь: Згідно з ст. 7 ЦПК: Будь-яка особа має право бути присутньою у відкритому судовому засіданні. Від особи, яка бажає бути присутньою у судовому засіданні, забороняється вимагати будь-які документи, крім документа, що посвідчує особу. Особи, які бажають бути присутніми у судовому засіданні, допускаються до зали судових засідань до початку судового засідання або під час перерви.

Відповідно до п. 4. ст. 7 ЦПК: Особи, присутні в залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, встановлених цим Кодексом.

Частина 6 встановлює, що проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, а також трансляція судового засідання повинні здійснюватися без створення перешкод у веденні засідання і здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав.

7) запис судового засідання

<https://www.youtube.com/watch?v=RzM4v3Am0qE>

Відтворюється відео-фрагмент до 1 хв 31 с

Запитання: Як називається така частина судового засідання?

Відповідь: Дослідження доказів.

8) запис судового засідання

<http://open-court.org/video/recommended/10581/>

Відтворюється відео-фрагмент від 1 хв 19 с до 1 хв 35 с

Запитання: який процесуальний статус має дана особа?

Відповідь: свідок.

9) запис судового засідання із веб-порталу «Відкритий суд»

<https://www.youtube.com/watch?v=tdlg4bF1DhA>

Відтворюється відеофрагмент від 3 хв 49 с до 5 хв 45 с

Запитання: яка частина судового засідання має місце (відкриття розгляду справи по суті, з'ясування обставин справи та дослідження доказів чи судові дебати)?

Відповідь: з'ясування обставин справи та дослідження доказів.

10) запис судового засідання із веб-порталу «Відкритий суд»

<http://open-court.org/video/civil/16574/>

Відтворюється відео-фрагмент від 3 хв 20 с до 4 хв 20 с

Запитання: Який вид провадження?

Відповідь: окреме провадження.

11) запис судового засідання з веб-порталу «Судова влада»

<https://court.gov.ua/affairs/online/>

Борзнянський районний суд Чернігівської області 06.03.2019

Відтворюються відео-фрагменти:

- від 8 хв 10 с до 8 хв 30 с
- від 8 хв 50 с до 10 хв 35 с
- від 10 хв 50 с до 13 хв 05 с

Запитання: Чи повинно бути задоволено клопотання сторони відповідача?

Відповідь суду: від 13 хв 06 с до 14 хв 06 с

12) запис судового засідання з веб-порталу «Відкритий суд»

<http://open-court.org/video/civil/16707/>

Відтворюється відео-фрагмент від 18 хв 27 с до 19 хв 44 с

Запитання: У якому провадженні розглядаються права?

Відповідь: Позовне провадження.

13) запис судового засідання з веб-порталу «Відкритий суд»

<http://open-court.org/video/civil/13657/>

Відтворюється відео-фрагмент від 00 хв 43 с до 1 хв 45 с

Запитання: Яке клопотання заявив учасник справи? Чи є підстави для його задоволення?

Відповідь: Клопотання про витребування доказів. Так, відповідно до ст. 84 ЦПК України учасник справи у разі неможливості самостійно надати докази має право подати клопотання про витребування доказів судом.

Конституційні засади судочинства та їх характеристика

Авторка:

Фідря Юлія Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент (Східноєвропейський національний університету імені Лесі Українки)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: судові та правоохоронні органи України.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується:

<https://youtu.be/9QbWYH5Z-lw>

Онлайн-трансляція засідання у справі № 487/138/19 за обвинуваченням Чайки Олександра Миколайовича за ч. 5 ст. 27, пп. 6, 12 ч. 2 ст. 115 КК України (Заводський районний суд м. Миколаєва, 10.01.2019, 10:00).

<https://youtu.be/kd-ALrgqtJk>

Онлайн-трансляція засідання у справі № 904/5233/18 за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «ВОГ ТРЕЙД» (м. Луцьк) до товариства з обмеженою відповідальністю «МОТРОНІВСЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ» (м. Вільногірськ, Дніпропетровська область) про стягнення заборгованості (Господарський суд Дніпропетровської області, 4.03.2019, 16:00).

Мета та завдання

Мета: на основі аналізу відеозаписів трансляцій судових засідань ознайомити студентів (–ок) із особливостями реалізації конституційних засад судочинства у судових провадженнях різних видів.

Завдання:

- ознайомити студентів (–ок) із процедурою судового провадження;
- показати практичну складову реалізації основної функції судів – здійснення правосуддя;
- продемонструвати студентам (–кам) різні значення терміну «суд»:

як органу державної влади, як складу суду, як судового засідання, як приміщення (будівлі, установи), у якій працюють судді;

- сформувані розуміння ролі прокурора як державного обвинувача, а також адвоката як захисника або представника у кримінальному провадженні;
- за допомогою візуалізації продемонструвати вміння та навички, які необхідні представникам правничих професій — судді, прокурору, адвокату;
- сформувані знання й навички професійної поведінки та спілкування правника (–ці) у судовому засіданні (наприклад, стоячи звертатися до суду, вживати звертання «Ваша честь» під час звернення тощо).

Очікувані результати

За результатами проведеного заняття студенти (–ки) повинні:

- демонструвати необхідні знання та розуміння суті та змісту основних засад судочинства;
- отримати уявлення про судові засідання, процес, а також одноособовий та колегіальний розгляд;
- уміти визначати учасників справи та правильно називати сторони відповідного судового процесу;
- засвоїти шляхи, способи та засоби реалізації основних засад судочинства;
- уміти визначати прояви окремих засад судочинства під час аналізу відеозаписів судової трансляції, аргументувати власну думку;
- встановлювати випадки порушення, недотримання учасниками судового провадження основних засад судочинства та висловлювати з цього приводу власну позицію.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Вступний	до 7 хв	<p>За допомогою методу дискусії слід розглянути питання, які виносилися на обговорення згідно з планом заняття: сутність та значення принципів судової влади, характеристика системи принципів судової влади та її рівні (підсистеми): інституціональний, організаційний та функціональний рівень.</p> <p>Особливу увагу звернути на функціональні (судочинні) принципи, які закладають основні підвалини здійснення провадження, а також на їхню регламентацію на конституційному рівні (ст. 129 Конституції України) як основних засад судочинства.</p>
Основний: блок 1	45 хв	<p>Кримінальне провадження</p> <p>Аби продемонструвати дію конституційних засад судочинства у кримінальному провадженні, викладач (–ка) використовує метод роботи в малих групах, який повинен складатися з таких етапів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) демонстрація частини відео онлайн-трансляції судового засідання (від 00 хв 00 с до 05 хв 00 с), яке студенти (–ки) повинні були переглянути повністю для підготовки до заняття; 2) формування 3–5 малих груп — студенти (–ки) повинні самостійно об'єднатися у групи (4–5 осіб); 3) викладач (–ка) пропонує кожній групі кинути виклик іншій групі: порадившись 1 хв, назвати конституційний принцип судочинства, передбачений ч. 2 ст. 129 Конституції України, який група, що приймає виклик, повинна презентувати за такою схемою (використовується метод «Прес»):

Етап	Тривалість	Зміст
		<p>П. Наша група вважає, що у пропонованому відео онлайн-трансляції судового засідання, досить чітко проявляється принцип...</p> <p>Р. ...тому що... (наводиться коротка характеристика даної конституційної засади судочинства).</p> <p>Е. Наприклад, ... (наводяться приклади з відео, які демонструють прояви аналізованої конституційної засади судочинства, втілення її на практиці в межах кримінального провадження).</p> <p>С. Отже, ми вважаємо... (підбити підсумок щодо ролі та значення аналізованого принципу для судочинства та судової влади).</p> <p>4) група, яка прийняла виклик, кидає його наступній групі, називаючи інший конституційний принцип судочинства для презентації;</p> <p>5) після того, як групи обмінялися «викликами», усі мають 7–8 хв для підготовки до презентації;</p> <p>6) презентація результатів роботи кожної групи (до 5 хв). Презентувати визначений конституційний принцип судочинства може як 1 представник групи, так і декілька;</p> <p>Приклад орієнтовної відповіді:</p> <p>П. ...змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості.</p> <p>Р. ...тому що є чіткий розподіл основних процесуальних функцій — обвинувачення, захисту та розгляду справи, які реалізуються різними особами; сторони обвинувачення та захисту самостійно обстоюють власні правові позиції та реалізують процесуальні права, намагаючись переконати суд у правильності саме їхньої думки. У свою чергу, суд, зберігаючи об'єктивність та неупередженість, створює необхідні умови для реалізації сторонами обвинувачення та захисту їхніх процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків.</p>

Етап	Тривалість	Зміст
		<p>Е. Наприклад, прокурор як державний обвинувач просить суд призначити судовий розгляд на підставі обвинувального акта; захисник вважає обвинувальний акт таким, що не відповідає вимогам закону, та наводить у своєму виступі аргументи на підтвердження такої позиції, а також подає клопотання про його повернення; прокурор як державний обвинувач подає клопотання про обрання обвинуваченому запобіжного заходу; захисник заперечує проти поданого прокурором клопотання. Суд, створюючи необхідні умови для реалізації сторонами їхніх процесуальних прав, з'ясовує думку усіх учасників щодо важливих питань здійснення провадження: заявленя відводів, чи зрозумілі їм їх права та обов'язки й у разі потреби роз'яснює їх. Зокрема, обвинуваченому було роз'яснено його право на розгляд кримінального провадження судом присяжних.</p> <p>С. Отже, ми вважаємо, що засада змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості є однією з найважливіших, оскільки пронизує усі стадії провадження (і не лише кримінального). Крім того, засада змагальності активізує діяльність сторін щодо збирання доказів, а також допомагає суду всебічно розглянути провадження шляхом оцінки протилежних позицій та аргументів, наведених сторонами.</p> <p>7) Підбиття підсумків викладачем (–кою) за результатами продемонстрованих презентацій. Слід наголосити на тому, що опрацьоване відео онлайн-трансляції судового засідання відіграло роль ілюстративного матеріалу, який допоміг побачити практичне втілення конституційних засад судочинства на прикладі кримінального провадження, а отже й краще зрозуміти їх сутність та значення.</p>

Етап	Тривалість	Зміст
		<p>8) Насамкінець можна запропонувати кожній групі назвати ті засади судочинства, які не були обговорені, однак були представлені у відео.</p> <p>9) Додаткова інформація: за матеріалами обраного відео можна пропрацювати такі засади судочинства: змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором; забезпечення обвинуваченому права на захист; гласності судового процесу та його повного фіксування технічними засобами; рівності усіх учасників судового процесу перед законом й судом; забезпечення доведеності вини.</p>
<p>Основний: блок 2</p>	<p>20 хв</p>	<p>Господарське провадження</p> <p>Аби продемонструвати дію конституційних засад судочинства у іншому, окрім кримінального, виді провадження, викладач (-ка) може використати метод «Велике коло» або ж «Мікрофон». Ця частина заняття також покликана продемонструвати й те, що окремі конституційні засади судочинства реалізуються виключно в межах кримінального провадження, а інші є універсальними.</p> <p>Розпочати БЛОК 2 потрібно із демонстрації частини відео-онлайн-трансляції судового засідання — до 2 хв, аби пригадати суть справи (господарського спору). У процесі попередньої підготовки до заняття студенти (-ки) повинні були переглянути відео повністю.</p> <p>Обговорення будуватиметься навколо запропонованих викладачем (-кою) питань:</p>

Етап	Тривалість	Зміст
		<p>1. Реалізація яких принципів вбачається у даному відео? У чому це проявилось?</p> <p>2. Що спільного/відмінного у реалізації конституційних засад судочинства у пропонуванних на відео видах провадження?</p> <p>Студенти (–ки) висловлюються за бажанням, однак викладачу (–ці) слід прагнути залучити до висловлення думки якомога більшої кількості студентів (–ок) групи. Обговорення триває, доки є охочі висловитися, однак обмежується виділеним на вказаний БЛОК 2 часом (15–20 хв).</p> <p>Висловлюються різноманітні судження та ідеї як щодо одного й того самого, так і щодо різних принципів судочинства із посиланнями на відео.</p> <p>Приклад орієнтовної відповіді (на питання № 2):</p> <p>Реалізація засади змагальності сторін – спільне, бо обидві сторони, маючи протилежні інтереси, обстоюють власну позицію шляхом надання суду доказів з метою доведення переконливості своєї думки. Однак з іншого боку сторони у пропонуванних видах проваджень називаються по-різному: обвинувачення і захист у кримінальному провадженні, позивач та відповідач – у господарському, а також цивільному та адміністративному провадженнях.</p>
Підсумковий	до 7 хв	Рефлексія та підбиття підсумків заняття.

Корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення

Авторський колектив:

Голосніченко Дмитро Іванович, доктор юридичних наук, доцент (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», професор кафедри господарського та адміністративного права)

Грузінова Лідія Пилипівна, доцент (Академія адвокатури України)

Васильківська Ірина Петрівна, кандидат юридичних наук, доцент (ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»)

Хромей Василь Васильович, кандидат юридичних наук (Верховний Суд)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: кримінальне право, кримінально процесуальне право, адміністративне право.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується:

https://youtu.be/nvi_uk4qa8E

Онлайн-трансляція засідання у справі № 490/8361/16-к щодо Романчука Миколи Павловича у вчиненні кримінального правопорушення передбаченого ч. 4 ст. 368 КК України (Центральний районний суд м. Миколаєва, 09.11.2016, 10:00).

<https://youtu.be/KhZ9xQrxrUc>

Онлайн-трансляція засідання у справі № 554/2412/16-к щодо Дроздової Світлани Олексіївни у скоєнні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України (Апеляційний суд Полтавської області, 15.06.2017, 08:30).

<https://youtu.be/SleolnaEquM>

Засідання від 23.05.2018 у справі № 1/760/13/18 за обвинуваченням Євсигнеєва В'ячеслава Миколайовича та Сажієнка Сергія Васильовича за ч. 2 ст. 190, ч. 1 ст. 364 КК України (Солом'янський районний суд міста Києва, 20.06.2018, 15:00)

<https://youtu.be/T0wVXRuWULO>

Онлайн-трансляція засідання у справі № 177/758/16-к щодо Мелетича Володимира Микитовича за ч. 2 ст. 369–2 Кримінального кодексу України (Криворізький районний суд Дніпропетровської області, 03.02.2017, 12:30).

<https://youtu.be/sVZ2ulDwKD4>

Онлайн-трансляція засідання у справі № 473/1331/17 щодо Торжинської Л. М., притягнення до адміністративної відповідальності за ч. 1, 2 ст. 172–7 КУпАП (Вознесенський міськрайонний суд Миколаївської області, 03.07.2017, 10:00).

Мета:

- сприяти формуванню професійної компетентності, уміння й навичок критичного мислення, ухвалення виражених рішень щодо правозастосування;
- вироблення й вдосконалення навичок пошуку відео-трансляцій судових засідань технічними засобами суду.

Завдання:

- демонстрація судових відео-трансляцій через інтерактивні методи й прийоми задля роз'яснення й опанування судовою практикою, її впливу на формування професійної компетентності правників;
- демонстрація алгоритму дій, методів та прийомів як індивідуальної освітньої діяльності, так і в малій групі щодо опанування судовою практикою через відео-трансляцію судового засідання технічними засобами суду, моделювання рішення суду першої, другої та касаційної інстанцій;
- стимулювати самостійну освітню діяльність майбутніх правників через ефективне використання навчального часу щодо здобуття правничої інформації через відео-трансляцію судового засідання технічними засобами суду;
- поширити досвід впровадження інтерактивних методик викладання правничих дисциплін використовуючи відео-трансляції судового засідання технічними засобами суду;
- роз'яснення алгоритму дій, методів та прийомів як індивідуальної

освітньої діяльності, так і в малій групі (команді) щодо моделювання рішення суду першої, другої та касаційної інстанції.

Очікувані результати

Опанування:

- понятійним апаратом навчальної дисципліни, що дозволить правильно застосовувати отримані знання;
- процесуальними особливостями судового засідання.

Здобуття умінь:

- аналізувати, тлумачити і вірно застосовувати правові приписи;
- вільно володіти кримінально-процесуальними нормами та орієнтуватися на судову практику;
- підтверджувати обставини кримінальної чи адміністративної справи, вимоги чи заперечення належними, допустимими, достовірними і достатніми доказами;
- оцінювати сучасний рівень ефективності судової системи й перспектив її удосконалення;
- аргументовано висловлюватися з актуальних проблем розгляду й вирішення кримінальної чи адміністративної справи;
- самостійно визначати й аналізувати проблеми правотворчості й правозастосування.

Оволодіння навичками:

- самостійної роботи з відео-трансляцією судового засідання технічними засобами суду, різними джерелами права, враховуючи міжнародно-правові;
- проведення аналітичних досліджень із теоретичних і практичних питань, пов'язаних із правозастосуванням.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етапи	Тривалість	Зміст
1	5 хв	Вступне слово
Питання до обговорення		
2	10 хв	<p>Поняття та види корупційних злочинів. Прийняття пропозиції, обіцянки, одержання неправомірної вигоди.</p> <p>Презентація судової відео-трансляції: https://youtu.be/nvi_uk4qa8E Метод: Basketmethod</p>
3	10 хв	<p>Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.</p> <p>Презентація судової відео-трансляції: https://youtu.be/KhZ9xQrxrUc Метод: «Аналіз конкретних ситуацій» (Casemethod)</p>
4	10 хв	<p>Зловживання владою або службовим становищем.</p> <p>Презентація судової відео-трансляції: https://youtu.be/SleolnaEquM Метод: «Інцидент» (Incidentmethod)</p>
5	10 хв	<p>Зловживання впливом</p> <p>Презентація судової трансляції: https://youtu.be/T0wVXRuWULO Метод: «Діалогова інсценізація»</p>
6	10 хв	<p>Презентація відео-трансляцій судового засідання технічними засобами суду та наслідків розгляду справи про корупційні злочини. Робимо акцент на аргументах адвоката.</p> <p>Моделюємо можливі рішення першої й другої інстанцій до відповідної категорії справ.</p> <p>Метод: «Ігрове моделювання»</p>

Етапи	Тривалість	Зміст
7	10 хв	Пов'язані з корупцією адміністративні правопорушення. Презентація судової трансляції. https://youtu.be/sVZ2uIDwKD4 Метод: «Мозковий штурм» (Brainstorming)
8	5 хв	Презентація трансляцій судового засідання технічними засобами суду та наслідків розгляду справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. Акцентуємо увагу на аргументах позивача і відповідача. Беремо до уваги аргументи адвоката. Метод: «Розігрування ролей» (Roleplaying)
9	5 хв	Заключне слово
10	5 хв	Рефлексія

Особливості розгляду справ, предметом яких захист честі та гідності та спростування інформації

Авторка:

Даниленко Світлана Костянтинівна, старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін (Одеський державний університет внутрішніх справ)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: цивільне та сімейне право України.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/pzctP8ciHog>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 474/990/17 за позовом Бунієвської С. М. до Приватного підприємства «Редакція газети «Вісник Врадіївщини» про захист честі та гідності та спростування інформації (Врадіївський районний суд, 25.01.2018, 13:00).

Мета:

на основі аналізу відеозапису трансляції судового засідання у цивільній справі ознайомити студентів (–ок), курсантів (–ок) із особливостями розгляду цивільної справи стосовно захисту честі та гідності та спростування інформації.

Завдання:

за результатами проведення заняття студенти (–ки) та курсанти (–ки) повинні вміти охарактеризувати предмет спору, проаналізувати аргументацію сторін справи, знати особливості розгляду справ, предметом яких захист честі та гідності та спростування інформації.

Загальна тривалість: 120 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Вступна частина	20 хв	<p>Усне обговорення (опитування) питань за темою практичного заняття:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поняття про особисте немайнове право фізичної особи; • види особистих немайнових прав фізичної особи; • особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи; • особливості особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи; • захист особистих немайнових прав.
Case study	30 хв	<ul style="list-style-type: none"> • визначення сторін справи, предмету спору; • характеристика структури позовної заяви та позовних вимог, визначення сильних та слабких сторін; • аналіз відповідачів, дослідження аргументації, визначення сильних та слабких сторін. <p>Спільне обговорення проблемних аспектів вирішення судових справ предметом яких є захист честі та гідності та спростування інформації.</p>
Робота в групах	15 хв	<p>Студенти (-ки) й курсанти (-ки) діляться на дві групи: «Позивач» та «Відповідач».</p> <p>На основі аналізу справи кожна група повинна сформулювати основні аргументи та докази, які можуть бути використані під час судового засідання, а також підготувати контраргументи для іншої сторони.</p>
Заключна частина	15 хв	<p>Підсумки, закріплення матеріалу, оцінювання роботи студентів (-ок), курсантів (-ок)</p>

Додаткова інформація

Завдання для підготовки до заняття:

- ознайомитися із записом судового засідання на веб-порталі «Судова влада»;
- ознайомитися із нормами права, застосовуваними в даному судовому рішенні;
- проаналізувати проблемні аспекти вирішення судових справ, предметом яких є захист честі та гідності та спростування інформації.

Особливості судового розгляду кримінальних справ

Авторський колектив:

Данілін Олександр Миколайович, кандидат технічних наук, полковник служби цивільного захисту (Національний університет цивільного захисту України, начальник кафедри наглядово-профілактичної діяльності факультету цивільного захисту)

Ковалевська Тетяна Михайлівна, підполковник служби цивільного захисту (Національний університет цивільного захисту України, викладач кафедри наглядово-профілактичної діяльності факультету цивільного захисту)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: правознавство.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/nrnAozrfMrO>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 612/105/18 за обвинуваченням Мелешка Богдана Володимировича, у вчиненні злочинів, передбачених ч. 1 ст. 28, ч. 2 ст. 125, ч. 1 ст. 122 КК України, Боярчука Віктора Вікторовича, у вчиненні злочинів, передбачених ч. 1 ст. 28, ч. 2 ст. 125 КК України (Близнюківський районний суд Харківської області, 9.04.2019, 13:30).

Мета:

представити навчальний матеріал з високим ступенем наочності, на основі розгляду та аналізу відеозапису трансляції судового засідання підвищити мотивацію здобувачів вищої освіти на ознайомлення з основами кримінального права, кримінального процесу та особливостями судового розгляду кримінальних справ, надати широке поле для активації самоосвіти курсантів (–ок).

Завдання:

за результатами проведення заняття здобувачі вищої освіти повинні зняти права та обов'язки сторін кримінального провадження, особливості здійснення правосуддя у кримінальному провадженні, основи процесуального порядку розгляду кримінальних справ.

Очікувані результати:

підвищити рівень правової культури та правосвідомості здобувачів вищої освіти; удосконалити навички пошуку джерел інформації; правильно розуміти принципи та норми кримінального та кримінального процесуального права.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Підготовчий	10 хв	1. Обговорення зі здобувачами вищої освіти основних положень нормативно-правових актів з кримінального та кримінального процесуального права.
	5 хв	2. Стисле описання фабули кримінальної справи.
Робочий	40 хв	1. Перегляд судового засідання частинами й аналіз та обговорення кожного етапу судового розгляду з акцентуванням уваги на проблемних аспектах.
	15 хв	2. Обговорення питань, пов'язаних із процедурою судового розгляду: <ul style="list-style-type: none"> • визначення принципів (засад) провадження судочинства, як-от змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів, рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом, гласність судового процесу та інших; • права та обов'язки сторін справи; • аналіз позицій сторін судового розгляду.
Підсумковий	10 хв	Підбиття підсумків заняття, формування висновків з опрацьованого матеріалу.

Перегляд судових рішень в апеляційному порядку: становлення та розвиток

Авторка:

Похиленко Ірина Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент (Київський університет права НАН України)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: актуальні проблеми господарського права та процесу

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/aSi58PuYmmM>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 924/963/18 за позовом Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України до Хмельницької міської ради про зобов'язання виконати рішення адміністративної колегії Хмельницького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 22.12.2017р. № 64-р/к у справі № 03–06/35–17 1 к. (Північно-західний апеляційний господарський суд 1.04.2019, 11:30).

Мета та завдання

На основі аналізу відеозапису трансляції судового засідання у господарській справі поглибити знання студентів (–ок) пов'язані з особливостями та певними проблемними аспектами розгляду господарської справи в апеляційному порядку.

Основним завданням заняття є глибоке засвоєння та закріплення студентами (–ками) теоретичного матеріалу, розуміння природи апеляційного оскарження в господарському процесі, а також напруцтованні навичок практичного застосування норм господарського та господарського процесуального права.

Поглиблене засвоєння матеріалу, викладеного в рекомендованій літературі та аналіз відеозапису судового засідання, сприятиме більш ефективному засвоєнню основних положень та концепцій господарського та господарського процесуального права.

Очікувані результати

У результаті проведеного заняття студент (–ка) повинен (–на) знати становлення та розвиток перегляду судових рішень в апеляційному порядку. Уміти: визначати проблеми правового регулювання господарських, господарсько-процесуальних відносин та пропонувати шляхи їх розв’язання; аналізувати та тлумачити чинне господарське та господарсько-процесуальне законодавство; застосовувати норми законодавства та акти Верховного суду в процесі вирішення практичних ситуацій.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Вступна частина	5 хв	Перевірка присутності студентів (–ок) в аудиторії. Визначення підготовки студентів (–ок) до заняття.
Основна частина	10 хв	Кейс-метод. На підставі рішення Господарського суду Хмельницької області у справі № 924/963/18 від 06.02.2019 року ухваленого суддею Мухом М. С. визначити сторін у справі, проаналізувавши їх правовий статус, предмет спору, охарактеризувати позовні вимоги, визначити сильні та слабкі сторони, охарактеризувати процесуальні дії справи.
	10 хв	Метод «Займи позицію». У різних кутках аудиторії розміщуються вказівники «Повністю задовольнити позов», «Частково задовольнити позов», «Відмовити в задоволенні позовних вимог». Студентам (–кам) озвучується питання: «Яке рішення має ухвалити суд у цій справі?» та пропонується визначити власну позицію щодо цього питання, перейшовши до відповідного вказівника. Охочим пропонується пояснити свій вибір.

Етап	Тривалість	Зміст
	40 хв	<p>Перегляд відео та обговорення.</p> <p>Перегляд частинами засідання суду апеляційної інстанції та аналіз кожного етапу засідання у формі спільної дискусії.</p> <p>Обговорення питань:</p> <ul style="list-style-type: none"> • становлення та розвиток апеляційних господарських судів, судова реформа, характеристика процесуальних змін; • право апеляційного оскарження та його складові (правова характеристика передумов об'єктивного та суб'єктивного характеру); • порядок подання, форма та зміст апеляційної скарги; • відкриття апеляційного провадження; • порядок розгляду апеляційної скарги; • таємниця нарадчої кімнати; • постанова суду апеляційної інстанції.
	10 хв	<p>Метод «Мікрофон».</p> <p>За результатами перегляду та аналізу судового засідання визначити стадії розгляду в суді апеляційної інстанції та коротко їх охарактеризувати, зазначивши, які проблеми там виникають та шляхи їх подолання. Водночас використовується метод «Мікрофон» (говорить той, хто тримає в руках мікрофон, або предмет, що його замінює).</p>
Підсумки	5 хв	Оцінюється заняття загалом, а також студентські відповіді.

Додаткова інформація

Завдання для підготовки до заняття:

- ознайомитися з судовим рішенням Господарського суд Хмельницької області у справі № 924/963/18 від 06.02.2019 року ухваленого суддею Мухом М. Є.
<http://reyestr.court.gov.ua/Review/79805529> та постановою Північно-західного апеляційного господарського суду в справі № 924/963/18 від 01.04.2019 року ухваленою колегією у складі головуюча суддя Коломис В.В., суддя Саврій В.А., суддя Миханюк М.В.
<http://reyestr.court.gov.ua/Review/80917017>;
- ознайомитися із записом судового засідання на веб-порталі судової влади перейшовши за посиланням <https://youtu.be/aSi58PuYmmM>;
- оновити в пам'яті положення Господарського процесуального кодексу України, Законів України: «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про захист економічної конкуренції».

Підготовче провадження у кримінальному процесі

Авторський колектив:

Акімов Михайло Олександрович, кандидат юридичних наук, доцент (Національна академія внутрішніх справ, доцент кафедри кримінального права)

Іваненко Олеся Анатоліївна, кандидат юридичних наук (Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, доцент кафедри цивільного та трудового права)

Кунтій Андрій Ігорович, кандидат юридичних наук (Львівський державний університет внутрішніх справ, доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики)

Ларченко Марина Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, доцент кафедри політології, права та філософії)

Матюшкова Тетяна Петрівна, кандидат юридичних наук, доцент (Харківський національний університет внутрішніх справ, доцент кафедри криміналістики та судової експертології)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: кримінальний процес.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, що використовується: https://youtu.be/l_5JH8RoSG0
Онлайн-трансляція засідання у справі № 757/25737/18-к за обвинуваченням Гриняка В. П. за пп. 1, 5, 12 ч. 2 ст. 115; ч. 3 ст. 27, ч. 3 ст. 28, ч. 2 ст. 121; ч. 3 ст. 27, ч. 3 ст. 28, ч. 4 ст. 369; ч. 1 ст. 263; ч. 4 ст. 27, ч. 1 ст. 366 КК України (Шевченківський районний суд м. Києва, 15.02.2019, 15:30).

Мета

Оволодіння здобувачами вищої освіти глибокими теоретичними та практичними знаннями щодо діяльності прокуратури та суду із розгляду справ щодо обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення.

а також формування практичних навичок правильного застосування кримінального процесуального законодавства під час проведення процесуальних дій, ухваленні й оформленні процесуальних рішень.

Завдання:

- проаналізувати відеозапис судового засідання;
- виконати поставлені завдання;
- скласти відповідний процесуальний документ.

Очікувані результати

Здобувачі вищої освіти повинні:

- *на понятійному рівні* — знати предмет, систему кримінального процесуального права та зміст його інститутів; засади кримінального процесу; функції судової влади в кримінальному судочинстві; зміст та порядок здійснення функцій розслідування, захисту, обвинувачення та правосуддя; порядок збирання, дослідження, перевірки, оцінки та використання доказів; застосування кримінального процесуального законодавства для забезпечення захисту прав та свобод учасників кримінального судочинства;
- *на фундаментальному рівні* — знати зміст проблем процесуальної форми здійснення процесуальних дій, форми здійснення правозастосовчої діяльності на різних стадіях кримінального процесу; зміст теорії ухвалення процесуальних рішень, вимоги закону до захисту їх структури; підстави, умови та форми процесуальних дій та рішень; процесуальні гарантії захисту прав, свобод та інтересів фізичних та юридичних осіб; способи застосування кримінальних процесуальних норм;
- *на практично-творчому рівні* — знати процесуальні методи та форми попередження злочинів; процесуальні форми взаємодії органів та осіб, що здійснюють кримінальну процесуальну діяльність, між собою та з іншими державними органами; стан основних проблем науки кримінального процесу;
- *на репродуктивному рівні* — використовувати досягнення науки кримінального процесу під час тлумачення й застосування норм кримінального процесуального права; орієнтуватися в системі кримінального процесуального права та в судовій практиці у кримінальних провадженнях;

- на евристичному (алгоритмічному) рівні — збирати фактичні дані; аналізувати та оцінювати їх належність до предмету провадження, допустимість, достовірність і достатність для ухвалення правомірних процесуальних рішень; самостійно здійснювати процесуальні дії; збирати, досліджувати, перевіряти, оцінювати та використовувати докази;
- на творчому рівні — ухвалювати обґрунтовані та законні рішення, юридично грамотно складати процесуальні документи; забезпечувати захист прав і свобод учасників кримінального провадження; організувати виконання ухвалених рішень.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Вступний	5 хв	<p>Викладач (–ка):</p> <ul style="list-style-type: none"> • оголошує тему, вид заняття, етапи та умови його проведення; • об'єднує навчальну групи у три підгрупи; • вручає представнику кожної підгрупи конверт із завданням і критеріями оцінювання роботи. <p>Здобувачі вищої освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ознайомлюються із завданням.
Підготовчий	20 хв	<p>Перегляд здобувачами вищої освіти трансляції судового засідання.</p>
Виконання завдання у підгрупах	15 хв	<p>Кожна підгрупа виконує своє завдання, яке полягає у наступному:</p> <p>для групи № 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначити основні завдання стадії підготовчого провадження та вказати строки, в які повинно бути призначено підготовче судове засідання після отримання судом обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності;

Етап	Тривалість	Зміст
		<ul style="list-style-type: none"> • вказати строки призначення підготовчого судового засідання, порядок зміни, обрання та скасування запобіжного заходу на цій стадії; для групи № 2: • визначити, які питання суд вирішує у зв'язку із підготовкою до судового розгляду; • окреслити коло учасників підготовчого судового засідання та наслідки їх неявки у підготовче судове засідання; • вказати, як відбувається розгляд клопотань щодо їх участі у підготовчому судовому засіданні, зважаючи на можливість ознайомлення із матеріалами кримінального провадження; для групи № 3: • вказати порядок закінчення стадії підготовчого провадження та призначення судового розгляду; • навести види процесуальних рішень, що можуть бути ухвалені за результатами підготовчого судового засідання.
Презентація та обговорення результатів роботи підгруп	33 хв (7 хв на презентацію кожною підгрупою виконаного завдання та 4 хв на запитання і відповідь)	Інтерактивні методи, що використовуються: робота у малих групах, мозковий штурм, аналіз ситуації, дискусія. Кожна підгрупа має презентувати результат проведеної роботи із дотриманням регламенту. Водночас інші підгрупи мають сформулювати і поставити по одному короткому запитанню у межах представленої доповіді, а підгрупа, що представляє доповідь, — відповісти на нього.

Етап	Тривалість	Зміст
Підсумковий	5 хв	<p>Викладач (–ка):</p> <ul style="list-style-type: none"> • підбиває підсумки заняття, оцінює відповідно до визначених критеріїв роботу кожної підгрупи; • задає домашнє завдання — підготувати до наступного практичного заняття відповідний процесуальний документ: <ul style="list-style-type: none"> для групи № 1: • скласти ухвалу про задоволення клопотання прокурора та зміну запобіжного заходу обвинуваченому; <ul style="list-style-type: none"> для групи № 2: • скласти ухвалу про задоволення клопотання потерпілого щодо неможливості його участі у підготовчому судовому засіданні; <ul style="list-style-type: none"> для групи № 3: • скласти ухвалу про призначення судового розгляду за наслідками підготовчого судового засідання. <p><i>Примітка.</i> Ухвалу має скласти кожен здобувач вищої освіти.</p>

Додаткова інформація

1. Попередня підготовка до заняття:

- здобувачі вищої освіти заздалегідь (на попередньому занятті) отримують завдання переглянути визначену трансляцію судового засідання за наданим посиланням. Також під час підготовки слухачі (–ки) мають вивчити основні навчальні питання теми «Підготовче провадження» згідно з робочою навчальною програмою дисципліни «Кримінальний процес» та ознайомитися зі статтями Кримінального процесуального кодексу України, якими регламентується зазначена стадія;
- викладач (–ка) під час підготовки готує *три* конверти, *три* завдання (на окремому аркуші кожне), *три* екземпляри критеріїв оцінювання, відео-трансляції судового засідання за вище вказаним посиланням.

2. Важлива умова проведення практичного заняття — безумовне дотримання регламенту. У зв'язку з цим викладачам (–кам) не рекомендується втручатись у відповіді з метою різко заперечити або розкритикувати чиюсь думку. Аналіз допущених помилок має відбуватися на підсумковому етапі заняття.

3. Етап «питання — відповідь» має форму бліц-опитування, тому не має перевищувати 4 хв на кожну доповідь. Наприклад, після завершення презентації першої підгрупи, підгрупи № 2 і № 3 мають по 1 хв, аби поставити запитання, а підгрупа № 1 — по 1 хв на відповідь на кожне з двох запитань. Водночас, якщо у визначений термін не сформовано питання або не представлена відповідь, відповідна підгрупа отримує «0» за цей вид роботи.

4. Критерії оцінювання:

№ з/п	Критерій оцінювання	Група 1 (бали)	Група 2 (бали)	Група 3 (бали)
1	Правильність і повнота доповіді-презентації в межах основного завдання			
2	Знання законодавства			
3	Креативність представлення результатів обговорення			
4	Уміння працювати в команді, комунікативні та організаторські здібності			
5	Активність			
6	Уважність під час презентації інших груп та відповідність поставлених питань			
7	Правильність і повнота відповіді на питання від інших підгруп			
8	Дотримання регламенту під час кожного етапу (виконання завдання, презентація результатів, «питання-відповідь»)			
Загальна кількість балів				

5. За результатами практичного заняття кожен здобувач вищої освіти складає відповідний процесуальний документ і здає його на перевірку викладачеві (–ці) як письмову контрольну роботу.

6. Під час проведення практичного заняття за визначеною навчально-методичною розробкою використовуються інтерактивні методи, як-от робота в малих групах, мозковий штурм, аналіз ситуації, дискусія.

7. Аналіз складених процесуальних документів викладач (–ка) та навчальна група проводять на наступному практичному занятті.

Підготовче провадження у цивільному процесі

Авторський колектив:

Демків Роман Ярославович, кандидат юридичних наук (Львівський державний університет внутрішніх справ)

Євхутич Ірина Миколаївна, кандидат юридичних наук (Львівський державний університет внутрішніх справ)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: цивільне право та процес.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/3um55SH0z-o>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 388/1298/18 за позовом Сидоренка Г.М. до Нестеренко С.А. про захист честі, гідності і ділової репутації та стягнення відшкодування моральної шкоди в сумі 10 000.00 грн (Устинівський районний суд Кіровоградської області, 28.05.2019, 10:00).

Мета та завдання

Метою практичного заняття є розвиток критичного мислення у процесі аналізу практичної ситуації й ухвалювати конструктивні рішення.

Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- опрацювати систему базових понять теми «Підготовче провадження»;
- сформулювати в здобувачів вищої освіти чітке розуміння призначення підготовчого провадження та підготовчого засідання;
- закріпити засвоєння матеріалу теми практичного заняття.

Очікувані результати:

- робота з нормативно-правовими актами;
- навчитися робити юридичний аналіз практичної ситуації;
- комунікація;
- вміння працювати у групах;
- успішне засвоєння матеріалу теми.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Підготовчий	20 хв	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поділ на дві або три малі групи (5 хв). 2. Отримання завдань (5 хв). <p>Завдання для групи № 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • підстави відкладення підготовчого засідання; • які процесуальні порушення допущені судом? <p>Завдання для групи № 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • які наслідки неявки учасника справи на хід процесу? • чи допущені процесуальні порушення учасниками підготовчого судового засідання? <p>Завдання для групи № 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • які питання з'ясовує суд у підготовчому судовому засіданні? • чи були зловживання процесуальними правами у даному підготовчому засіданні? <ol style="list-style-type: none"> 3. Демонстрація відео (10 хв).
Основний	40 хв (з роз- рахунку на три малі групи)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обговорення завдання у малих групах — 10 хв. 2. Презентація представниками малих груп результатів обговорення (5 хв). 3. Спільне обговорення (після кожної презентації — 5 хв). <p>Методи, які використовуються:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дискусія; • діалог; • «Мозковий штурм»; • робота в групах; • «Мікрофон»; • рефлексія.

Етап	Тривалість	Зміст
Підсумковий	20 хв	<p>1. Перевірка засвоєного матеріалу (тестування) — 10 хв.</p> <p>2. Підбиття підсумків та оцінювання — 10 хв.</p> <p>Після проведення практичного заняття науково-педагогічний працівник (–ця) підбиває підсумки.</p> <p>Оцінюються:</p> <ul style="list-style-type: none"> • знання норм матеріального і процесуального права; • уміння аналізувати й оцінювати практичну ситуацію; • логічність і послідовність викладу своєї позиції (ораторське мистецтво). <p>Враховується:</p> <ul style="list-style-type: none"> • рівень активності учасників практичного заняття. <p>Відзначаються помилки й упущення учасників заняття. Після підбиття підсумків здобувачам вищої освіти дається можливість висловитися з окремих питань. Після підбиття підсумку науково-педагогічний працівник (–ця) виставляє оцінки в журнал обліку роботи академічної групи.</p>

Додаткова інформація

Підготовку до практичного заняття потрібно розпочати наприкінці попереднього практичного заняття або під час проведення позааудиторної консультації. Все ж краще дати можливість здобувачам вищої освіти переглянути відео-трансляції судового засідання завчасно (за день-два до заняття), а потім ще раз його переглянути безпосередньо на занятті. Це дасть змогу краще сприйняти й проаналізувати судову трансляцію під час вирішення завдань.

Для економії часу рекомендується відео судового засідання перед переглядом обрізати, обравши найважливіші моменти.

Завдання і тести для перевірки засвоєного матеріалу мають бути завчасно підготовлені й роздруковані. В одному тестовому завданні не повинно міститися понад 10 тестів.

Погашення податкового боргу платників податків

Авторка:

Плотнікова Марія Володимирівна, кандидат юридичних наук (Сумський державний університет)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: податкове право.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/E68d-LITkug>

Онлайн-трансляція засідання у справі № 910/8064/16 про банкрутство Спільного українсько-німецького підприємства «Марком»; розгляд клопотання розпорядника майна Холостого О. І. за № 25/05–01 від 25.05.2017р, клопотання представника голови комітету кредиторів про визнання підприємства боржника банкрутом, заяви з грошовими вимогами Головного управління ДФС у Запорізькій області, м. Запоріжжя, заяви з грошовими вимогами Головного управління ДФС у м. Києві, заяви з грошовими вимогами Головного управління ДФС у Житомирській області, м. Житомир (Господарський суд Дніпропетровської області, 31.01.2018, 10:00).

Мета та завдання:

- створення умов для закріплення знань про порядок погашення податкового боргу платників податків;
- формування навичок аналізу податкового законодавства, що визначає повноваження податкових органів;
- сприяння розумінню взаємозв'язку галузей права;
- сприяти активізації роботи студентів (–ок) на занятті завдяки аналізу реальної ситуації на підставі перегляду відео-фрагменту судової трансляції, формування навичок аргументації та відстоювання своєї позиції.

Очікувані результати

Формування компетентностей:

- СК9. Знання і розуміння основ правового регулювання обігу публічних грошових коштів;
- СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;
- СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
1 етап	15 хв	<p>Опитування для перевірки засвоєння теоретичного матеріалу стосовно правових засад погашення податкового боргу платників податків, для чого задаються питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Які суб'єкти відповідають за погашення боргу платників податків? • За рахунок якого майна здійснюється погашення податкового боргу платників податків? • Які дії уповноважені здійснювати податкові органи для стягнення податкового боргу? • Чи може бути списаний податковий борг? • Для яких суб'єктів установлені особливості щодо порядку погашення податкового боргу? <p>Наголошення на відмінності стягнення податкового боргу з платника податків, якщо він функціонує і якщо він ліквідується.</p>

Етап	Тривалість	Зміст
2 етап	10 хв	<p>Пояснення обставин справи для розуміння змісту завдання у зв'язку з переглядом трансляції судового засідання — відбувається черговий розгляд у справі № 910/8064/16 про банкрутство «Марком», під час якого розглядалися заяви Головного управління ДФС у Запорізькій області, м. Запоріжжя, Головного управління ДФС у м. Києві, Головного управління ДФС у Житомирській області про визнання грошових вимог.</p> <p>Акцентувати увагу, що під час перегляду варто звернути увагу на час виникнення грошових вимог та етапи розгляду справи про банкрутство.</p> <p>Актуалізація знань у студентів (–ок) щодо етапів розгляду справи про банкрутство, а також участі у ній представників податкових органів.</p>
3 етап	5 хв	<p>Перегляд першого фрагменту трансляції судового засідання у справі № 910/8064/16 про банкрутство «Марком» від 4 хв 20 с до 6 хв 40 с — слухається заява представника Головного управління ДФС у Житомирській області про визнання грошових вимог.</p>
4 етап	10 хв	<p>Студентам (–кам) задається питання та пропонується зайняти позицію щодо питання: «Чи повинні бути визнані зазначені грошові вимоги?».</p> <p>Студенти (–ки) визначають свою позицію та, об'єднавшись за цією ознакою у групи, формулюють аргументи на користь своєї позиції. Один студент або одна студентка від кожної групи виступає із зазначенням цих аргументів.</p>
5 етап	5 хв	<p>Перегляд другого фрагменту трансляції судового засідання у справі № 910/8064/16 про банкрутство «Марком» від 6 хв 40 с до 8 хв 20 с — виступає розпорядник майна та представник комітету кредиторів, які зазначають, що відповідні строки щодо заявлення грошових вимог кредиторами пропущені, тому вимоги повинні бути враховані не в третю чергу, а в шосту.</p>

Етап	Тривалість	Зміст
6 етап	5 хв	Студентам (–кам) задається питання чи змінилася їхня позиція щодо визнання зазначених грошових вимог, а також у разі визнання, до якої черги вони повинні бути віднесені. Висловлюються ті, хто змінив позицію з обґрунтуванням причин зміни.
7 етап	5 хв	Пояснення викладача (–ки) про результати розгляду заяви про визнання грошових вимог — віднесення до шостої черги грошових вимог, що стосуються стягнення податкового боргу (ухвала в реєстрі http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71943894). Якщо аргументація студентів (–ок) на попередньому етапі була достатньою, то вказівка на результат. Акцентування уваги студентів (–ок) на важливості міжпредметних зв'язків і потреби знати не тільки податкове, а й цивільне та господарське законодавство для формування та обґрунтування правові позиції.
8 етап	5 хв	Онлайн-тестування за допомогою смартфона на основі використання тестових технологій на основі Google-форм — 5 запитань з варіантами відповідей на знання законодавства про стягнення податкового боргу під час ліквідації платника податків (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd3oEVGaFJjmqc5qYBjS_2OcwrxNxEylQn55r4ZPUABvfSOzw/viewform?usp=sf_link)
9 етап	5 хв	Визначення правильних відповідей та розгляд результатів тестування.
10 етап	15 хв	Робота у малих групах: студенти (–ки) об'єднуються у групи по 3–5 осіб та за запропонованими фабулами (чотири різних варіанти) визначають можливість стягнення податкового боргу і порядок дій податкових органів у цих випадках.
11 етап	15 хв	Обговорення результатів роботи в малих групах: від кожної групи доповідач говорить про особливості цієї справи.
12 етап	5 хв	Підбиття підсумків заняття, оголошення оцінок за активність.

Позика. Кредит. Банківський вклад

Авторка:

Унчикова Вікторія Анатоліївна, викладач першої кваліфікаційної категорії (Херсонський кооперативний економіко-правовий коледж)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: цивільне та сімейне право.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується:

<https://youtu.be/sE7WotCoХус>

Онлайн-трансляція засідання у справі № 661/380/17 (провадження № 2/661/390/18) за позовом публічного акціонерного товариства «СБЕРБАНК» до Соколової Оксани Кузмінічни, Балан Михайла Вікторовича про стягнення заборгованості за кредитним договором (Новокаховський міський суд Херсонської області, 12.03.2018, 09:30).

<https://youtu.be/v717BKmxlm4>

Онлайн-трансляція засідання у справі № 213/2908/16-ц за позовом ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК» до Невінчаного С. О. про стягнення заборгованості за кредитом (Інгулецький районний суд м. Кривого Рогу Дніпропетровської області, 14.05.2018, 14:00).

Мета:

- *дидактична:* узагальнення знань про одержання позики, оформлення кредитного договору, банківського вкладу;
- *розвивальна:* розвивати пізнавальні можливості, логічне мислення, вміння відстоювати власну точку зору на підставі чинного законодавства, уважність під час роботи з документами;
- *виховна:* виховувати професійні риси майбутнього фахівця: діловитість, точність, дисциплінованість, відповідальність у процесі виконання професійних обов'язків;
- *методична:* обмін досвідом проведення занять із використанням інтерактивних методів навчання.

Завдання:

- забезпечити поглиблення і закріплення знань набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситися на самостійного опрацювання;
- спонукати студентів (–ок) до колективного творчого обговорення найбільш складних питань навчальної дисципліни із використанням трансляцій судових засідань;
- оволодіння методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються та формування умінь і навичок для реалізації різних видів майбутньої професійної діяльності.

Очікувані результати

Студенти (–ки) повинні:

- закріпити знання щодо одержання позики, оформлення кредитного договору та умов укладання договору банківського вкладу;
- навчитися аналізувати матеріали справи щодо стягнення заборгованостей за борговими зобов'язаннями на основі трансляцій судових засідань.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Організація заняття	1 хв	Попередньо, заходячи на заняття, студенти (–ки) та викладачі (–ки) обирають колір настрою з яким йдуть на заняття і розміщують їх на відповідних стендах-плакатах. Перевірка наявності студентів (–ок). Перевірка готовності аудиторії до заняття.

Етап	Тривалість	Зміст
Вступ	2 хв	Повідомлення теми, мети, форми проведення заняття; ознайомлення з критеріями оцінювання знань студентів (–ок).
	1 хв	Постановка проблемного питання: «Яка роль юриста у виконанні боргових зобов'язань?».
	1 хв	Мотивація заняття. Налагодження психологічного настрою у формі жартівливого діалогу «Про борги»: <ul style="list-style-type: none"> – Привіт, кохана! – Любий, привіт! – Лейло, а ти пам'ятаєш, що до десятого числа нам потрібно сплатити кредит за автомобіль? – Ой, так, а я геть про це забула. А в мене грошей нема. – Нічого страшного, зніми гроші з моєї банківської картки. – Любий, ти розумієш... Тут така ситуація, ну як тобі сказати... Прийшла смс, що на ТЦ у Gloria Jeans, Berska, LC Waikiki знижки до 50%. Я просто не могла не втриматись і витратила всі кошти, навіть з твоєї картки. Ти не ображаєшся?? Але ж я у тебе така гарна... – Так то так, а що ж робити з боргами?..
	2 хв	Демонстрація відеоролику з викладачами (–ками) та студентами (–ками) «Як часто ви користуєтеся послугами позики, кредиту, банківськими вкладками?».

Етап	Тривалість	Зміст
Професійні ігри	2 хв	<p><i>«Коло професій»</i></p> <p>Студенти (–ки), уявляючи себе майбутніми нотаріусами, адвокатами, суддями, медіаторами, кредитними інспекторами, вирішують ситуації щодо компетентності даних посад.</p> <p>Ситуації:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Петров І. І. звернувся за консультацією щодо умов одержання кредиту. • Подружжя Мартинових не можуть визначитися, хто повинен сплачувати кредит, якщо фактично разом не проживають. • Здійснення накладення арешту на позичене майно. Визначте посаду. • Визначення рішення про сплату заборгованості у розмірі 20 000 грн. • Хто допомагає у веденні переговорів між банком і юридичною особою. <p><i>«Професійні якості юриста»</i></p> <p>Студентам (–кам) пропонується переглянути фрагмент трансляції судового засідання: https://youtu.be/sE7WotCoХyc</p> <p>Запитання: «Як неявка учасників засідання впливає на розгляд справи і вирішення спору по суті?»</p>
	3 хв	<p><i>Гра «Знайди зайве» (визначення міждисциплінарних зв'язків)</i></p> <p>На екрані демонструються назва навчальної дисципліни та три поняття, які її характеризують. Необхідно знайти зайве.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Теорія держави і права: держава, право, договір. • Конституційне право України: обов'язки, громадяни, позичальники. • Цивільне та сімейне право: правочин, зобов'язання, кримінальна відповідальність. • Фінансове право: податки, розбудова України, фінанси. • Діловодство в юридичній практиці: реквізит, реєстр, документ.

Етап	Тривалість	Зміст
	2 хв	<p>«Правова розминка»</p> <p>Знайти як найшвидше відповідні положення у Цивільному кодексі України:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Договір позики вважається безвідсотковим • Позичальник має право відмовитися від одержання кредиту • Банк має право змінити розмір відсотків, які виплачуються на вклади
	2 хв	<p>«Математична розминка»</p> <p>Знайти юридичне поняття в кінці ланцюжка</p> $64:8 \cdot 1,5 + 100 \cdot 2,5 - 0,8 + 56 = ??$ <p>Зашифровані букви:</p> <p>1 — б; 3 — в; 5 — г; 8 — п; 10 — у; 12 — о; 13 — я; 112 — з; 50 — м; 60 — н; 85 — ю; 87,8; 44,8 — и; 44 — к; 100 — а.</p>
	4 хв	<p>«Ситуація-розминка»</p> <p>Запропонуйте алгоритм дій у поданих ситуаціях і обґрунтуйте їх на основі чинного законодавства:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Позичальник Іванов В. М. змінив місце постійного проживання (за сімейними обставинами переїхав жити у м. Київ). Кредитора повідомив про це по телефону. Чи зобов'язаний позичальник повідомляти кредитора про зміну свого місця проживання в письмовій формі? 2. Чи може позичальник звертатися до кредитора про перенесення строків сплати платежів у зв'язку з виникненням тимчасових фінансових ускладнень?

Етап	Тривалість	Зміст
Зміст заняття, послідовність виконання	2 хв	<p>План семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки договору позики 2. Особливості оформлення кредитного договору 3. Поняття та ознаки договору банківського вкладу (депозиту) 4. Проблеми виконання боргових зобов'язань <p>Для виконання завдань серед студентів (–ок) розподіляються ролі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • фізичні особи (клієнти) — 8 осіб; • юридична фірма — 8 осіб; • працівники банку — 5 осіб; • медіатори — 3 особи; • судді — 3 особи; • гості — працівник банку.
	2 хв	<p>Інформаційний блок — дослідження</p> <p>Студенти (–ки) демонструють презентаційний проект «Особливості надання послуг позики, кредиту, банківського вкладу у Херсонській області».</p>
Поняття та ознаки договору позики	10 хв	<p>Гра Crabamminute</p> <p>Студентам необхідно презентувати поняття «позики» за 1 хв</p> <p><i>«Дискусійна юридична карусель»</i></p> <p>Студенти (–ки) продовжують твердження:</p> <ul style="list-style-type: none"> • договір позики є укладеним з моменту...; • на підтвердження укладення договору позики може бути представлена...; • позика вважається поверненою...

Етап	Тривалість	Зміст
------	------------	-------

Особливості оформлення кредитного договору

10 хв

«Онлайн-спостереження»

Студентам (–кам) пропонується переглянути фрагмент трансляції засідання <https://youtu.be/v717BKmxlm4> і визначити наступні дані:

- Хто є сторонами у справі?
- Що є предметом позову?
- Який суд розглядає дану справу?

«Правова експертиза»

На основі поданого зразку кредитного договору заповнити таблицю:

Умови	Кредитний договір
Сторони	
Предмет	
Строки договору	

«Мозковий штурм»

Студентам (–кам) до уваги пропонується знайти шляхи вирішення проблеми

- Громадянин Сахно І., який погано бачить, ознайомився з кредитним договором, підписав його. Потім зрозумів, що умови кредиту його не влаштовують.
- Громадянин Василик П. бажає одержати кредит, але має погану кредитну історію.

«Дебати: за чи проти»

Між банком «АВС» та громадянином Самійлик О.С. укладено кредитний договір. Самійлик О.С. заборгував банку 5600 грн. Строк позовної давності сплинув.

Чию позицію ви займете?

Етап	Тривалість	Зміст
<p>Поняття та ознаки договору банківського вкладу (депозиту)</p>	<p>7 хв</p>	<p>«Одним словом»</p> <p>Студентам (–кам) необхідно назвати поняття з цивільного права одним словом.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Банківський вклад • Грошова сума у договорі банківського вкладу • Недодержання форми договору банківського вкладу • Договір банківського вкладу, де однією із сторін є фізична особа • Ощадна книжка <p>«Обираєш ти»</p> <p>Студентам (–кам) подані зразки прорахунку банківського вкладу. Необхідно визначити правильність нарахування:</p> <p>Ви — фізична особа-підприємець із надання юридичних послуг. Ви бажаєте 20 000 грн покласти на депозит.</p> <p>Банк підрахував, яку суму ви одержуєте:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 місяці x 16% = 9 600 грн; • 6 місяців x 15% = 15 000 грн; • 12 місяців x 14,5% = 35 800 грн. <p>Перевірте правильність нарахування.</p>
<p>Проблеми виконання боргових зобов'язань</p>	<p>20 хв</p>	<p>Вирішення ситуації</p> <p>31 грудня 2016 р. громадянин Стоцький Іван Іванович дізнався про свою хворобу, для термінового лікування він взяв кредит в АТ «Ощадбанк» про що свідчить укладений кредитний договір № 56/2016, за умовами якого кредитодавець зобов'язаний надати позичальнику кредит у розмірі 50 000 грн. Кредит надано строком на 24 місяці, плата за користування кредитом (відсотки) є обов'язковою і становить 45% річних від суми залишку кредиту за кожен день користування кредитом. Протягом шести місяців боржник не сплачував кредит.</p>

Етап	Тривалість	Зміст
		<p>Запитання до ситуації:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Які втрати банку від даного невиконання зобов'язання? • До клієнта надійшов лист — попередження про вжиття відповідних заходів. Які це заходи і запропонуйте ваш варіант вирішення ситуації? • Визначити, які заходи за виконанням боргових зобов'язань були визначені у судовому рішенні? (на основі фрагменту трансляції засідання https://youtu.be/v717BKmxlm4)
Закріплення знань та вмінь	3 хв	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коментар колегії суддів щодо законності дій. Аналіз судової практики. 2. Коментар практикуючого спеціаліста. 3. Вирішення проблемного питання заняття методом «Прес». Виступи студентів (–ок).
Підбиття підсумків заняття	2 хв	Оцінювання роботи студентів (–ок). Виставлення та коментування оцінок. Відповіді на запитання

Додаткова інформація

Завдання для самостійної роботи, домашнє завдання:

- На оцінку «відмінно»: Зробити порівняльний аналіз договору позики й кредитного договору за поданим зразком, використовуючи ресурси електронної бібліотеки Херсонського кооперативного економіко-правового коледжу (зразки договорів).

№	Критерії порівняння	Договір позики	Кредитний договір
1	Предмет договору		
2	Сторони		
3	Права сторін		
4	Обов'язки сторін		
5	Зміст договору		
6	Практика укладання		
7	Розірвання договору		
8	Проблеми укладання		

- На оцінку «добре»: Проаналізувати судові рішення про стягнення заборгованостей за кредитними договорами, використовуючи Єдиний державний реєстр судових рішень – сайт www.reyestr.court.gov.ua.
- На оцінку «задовільно»: Повторити тему «Позика. Кредит. Банківський вклад» (Цивільний Кодекс України. З постатейним змістом. — К.: Видавнича компанія «Воля», 2004. — С. 391–392), використовуючи ресурси електронної бібліотеки Херсонського кооперативного економіко-правового коледжу.

Самостійна робота у формі індивідуального завдання: «З чого складається пакет документів для ліквідації заборгованості?». Відповідь обґрунтуйте, на основі матеріалів судової практики, використовуючи Єдиний державний реєстр судових рішень (сайт www.reyestr.court.gov.ua) та матеріали трансляцій судових засідань.

Правове регулювання неплатоспроможності банків

Авторка:

Швагер Ольга Андріївна, асистентка кафедри міжнародного, європейського права та цивільно-правових дисциплін (Навчально-науковий інститут права Сумського державного університету)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: правове регулювання неплатоспроможності банків.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/9t42l4sb-CY>

Онлайн-трансляція засідання у справі № 907/23/18 за позовом публічного акціонерного товариства «Дельта Банк» в особі Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на здійснення ліквідації ПАТ «Дельта Банк», м. Київ до фізичної особи-підприємця Товт Єлизавети Павлівни, м. Виноградів про стягнення 356 693 грн 84 к., в тому числі 119 999 грн 92 к. заборгованості за кредитом, 231 133 грн 87 к. заборгованості за відсотками, 26 грн 95 к. пені, 533 грн 10 к. 3% річних та 5 000 грн штрафу. (Господарський суд Закарпатської області, 24.04.2018, 10:00).

Мета

Загальною метою є формування здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання у сфері права з розумінням природи й змісту його основних правових інститутів, а також меж правового регулювання різних суспільних відносин, в тому числі й в сфері виведення неплатоспроможних банків з ринку.

Основною метою є практичне усвідомлення студентами (–ками) порядку реалізації функцій уповноваженої особи ФГВФО в процесі ліквідації неплатоспроможного банку щодо зменшення дебіторської заборгованості банку та забезпечення цілісності активів неплатоспроможного банку з метою захисту прав та законних інтересів суб'єктів відносин неплатоспроможності банків.

Завдання:

- залучити студентів до діалогу для обговорення проблем без будь-яких обмежень;
- сформувати загальний інтерес до розв'язання актуальних проблем, що виникають в процесі реалізації функцій уповноваженої особи ФГВФО;
- сприяти пошуку згоди в суперечливих ситуаціях, обмінюватися думками, порівнювати протилежні позиції.

Очікувані результати

У результаті використання зазначеної методики, студенти повинні продемонструвати такі результати навчання:

- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми (на підставі аналізу обставин справи під час судової трансляції);
- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин із достатньою обґрунтованістю;
- оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему (на підставі аналізу обставин справи під час судової трансляції);
- використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;
- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;
- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Загальна тривалість: заняття — до 50 хв, самостійна робота — 180 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Постановка центральної теми дискусії, визначення вектору розвитку дискусії	до 5 хв	<p>Під час практичного заняття досліджуються теоретичні та практичні питання правового регулювання ліквідації неплатоспроможного банку за участю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, зокрема й реалізація функцій уповноваженої особи ФГВФО в процесі ліквідації неплатоспроможного банку щодо зменшення дебіторської заборгованості банку та забезпечення цілісності активів неплатоспроможного банку.</p> <p>Викладачем (–кою) формується центральна тема дискусії «Захист прав та законних інтересів суб'єктів відносин неплатоспроможності банків під час реалізації функцій уповноваженої особи ФГВФО в процесі ліквідації неплатоспроможного банку щодо зменшення дебіторської заборгованості банку та забезпечення цілісності активів неплатоспроможного банку» та надаються рекомендації щодо ходу дискусії.</p>
Формування груп для участі у дискусії	до 5 хв	<p>Визначення позицій студентів (–ок), формування груп опонентів на підставі результатів перегляду судової трансляції, викладених у індивідуальних завданнях за запропонованою схемою викладачем (–кою).</p> <p>Група студентів, що вивчають дисципліну складає 12 осіб.</p> <p>Тому формування груп опонентів пропонується від 4 до 6 учасників.</p>
Дискусія	до 30 хв	<p>Проведення дискусії має декілька етапів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування відповідною групою основної позиції щодо теми дискусії, враховуючи аргументи, що були визначені під час перегляду судової трансляції.

Етап	Тривалість	Зміст
		<p>2. Обмін позиціями, висловлення власних аргументів опонентами.</p> <p>3. Ротація опонентів: під час дискусії можлива часткова зміна учасників команд, внаслідок обміну думками та аргументами.</p> <p>4. «Підсумкове слово»: пропонується висловити фінальні промови щодо теми дискусії.</p> <p>Викладач (-ка) у процесі дискусії виступає модератором.</p>
Підбиття підсумків	до 10 хв	<p>Під час підбиття підсумків дискусії відбувається фіксація основних позицій груп опонентів, визначаються ключові аргументи, що наводились учасниками, надаються рекомендації викладачем (-кою) щодо подальшого дослідження теми дискусії.</p> <p>Підбиття підсумків має бути безоціночним, тобто викладач (-ка) надаючи характеристику ходу дискусії та надаючи рекомендації, повинен/-на сформувати загальний вектор подальших досліджень.</p>

Додаткова інформація

Підготовка до заняття — дискусії (самостійна робота студента/студентки):

1. У межах підготовки до практичного заняття попередньо студентам (-кам) пропонується ознайомитися із матеріалами судової трансляції: <https://youtu.be/9t42l4sb-CY>

2. Викладач (-ка) на базі інструментів Google (<https://docs.google.com>) формує документ, в якому міститься таблиця, яку необхідно заповнити студентам (-кам) після перегляду судової трансляції із зазначенням аргументів сторін, що наводилися під час розгляду справи. У підсумку пропонується сформувати власну позицію щодо вирішення справи по суті та підготувати питання, що можуть бути поставлені опоненту.

3. Студенти (-ки) (кожен/кожна окремо), переглянувши запис судової трансляції, формують зазначений документ, який можуть

або надіслати на пошту викладачу (-ці) або залишити на Google-диску для перевірки викладачем (-кою) до початку практичного заняття за розкладом.

4. Викладач (-ка) перевіряє отримані документи, аналізує та попередньо розподіляє їх за групами, відповідно до того, чію сторону (позивача чи відповідача) підтримує студент (-ка).

Принцип гласності крізь призму судової трансляції

Авторський колектив:

Печений Олег Петрович, кандидат юридичних наук, доцент (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого)

Степанова Тетяна Валеріївна, доктор юридичних наук, професор (Одеський національний університет імені І. І. Мечникова)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: цивільний процес; господарське процесуальне право; цивільне право; спецкурси й вибіркові курси з адвокатської діяльності; адвокація у цивільних справах.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/hct9vnf-4DO>. Судове засідання від 01.12.2016 у справі №№ 752/21241/14-ц за позовом ОСОБА_2 до ОСОБА_3, треті особи — комунальне підприємство «Київське міське бюро технічної інвентаризації та реєстрації права власності на об'єкти нерухомого майна», публічне акціонерне товариство «Холдингова компанія «Київміськбуд», ОСОБА_4, ОСОБА_5, ОСОБА_6, Служба у справах дітей Голосіївської районної в місті Києві державної адміністрації, Київська міська рада, про визнання права власності на будинок та виділ майна в натурі.

Мета

На основі аналізу відеозапису трансляції судового засідання у цивільній (господарській) справі створити в студентів (–ок) уявлення про форми практичного втілення принципу гласності під час розгляду цивільних (господарських) справ у суді першої інстанції у процесі проведення відео-фіксації судового засідання і його трансляції, їх процесуальне забезпечення, вплив на права й обов'язки учасників процесу; оцінку судом позицій інших учасників процесу у процесі проведення відео-фіксації судового засідання і його трансляції.

Завдання:

за результатами проведення заняття студенти (–ки) повинні з'ясувати сутність принципу гласності в судовому процесі в ході проведення відео-фіксації судового засідання і його онлайн-трансляції, особливості процесуального оформлення цих дій, їх відмінності, зрозуміти процесуальні наслідки для учасників (–ць) процесу; на основі аналізу вільних пояснень позивача та його представника викласти й охарактеризувати предмет спору, доводи позивача, запропонувати власне бачення вирішення справи з огляду на її довготривалий розгляд, у тому числі з елементами медіативності.

Очікувані результати

Здобувач вищої освіти має визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці задалегідь невідомих умов та обставин; формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми; використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми; самостійно визначати та формулювати ті питання, з яких потрібна допомога і діяти відповідно до рекомендацій; володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи правничу термінологію; вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних; співпрацювати в групі як учасник, формуючи власний внесок у виконання завдань групи; демонструвати необхідні знання та розуміння суті та змісту основних правових інститутів та норм фундаментальних галузей права; застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки; надавати консультації з питань, що входять до компетенції юриста; будувати усну та письмову мову, використовувати навички публічного мовлення, ведення дискусії та полеміки; складати проекти ненормативних правових актів, в тому числі здійснювати тлумачення нормативних правових актів; аналізувати результати власної професійної та суспільної діяльності та самовдосконалюватися.

Загальна тривалість: 120 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
I	18 хв	<p><i>Усне обговорення зі студентами (-ками) основних питань практичного заняття, пов'язаних із принципом гласності у розрізі використання судових трансляцій (з використанням методів «Шкала думок» та «Дискусія»):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • зміст принципу гласності на різних стадіях цивільного (господарського) процесу; • принцип гласності, фіксація судового процесу і судові трансляції; • здійснення відео-фіксації, судової трансляції судового процесу і захист інтересів фізичної особи у процесі проведення фото-, кіно- і відеозйомок (ст. 307 ЦК України, ст. 7 ЦПК України, ст. 8 ГПК України); • здійснення відео-фіксації, судової трансляції в судах України і практика ЄСПЛ з цього приводу; • прийоми адвокатської тактики у процесі проведення судової трансляції; • зміст і вимоги до клопотань учасників процесу та інших осіб (кореспондентів, журналістів ЗМІ), процесуальних рішень суду з питань здійснення відео-фіксації і судової трансляції.
II	2 хв	<p><i>Ознайомлення з відеозаписом трансляції судового засідання (00.01–01.30).</i></p>
III	15 хв	<p><i>Аналіз ситуації у справі</i> (з використанням методів «Коло ідей» та «Мозковий штурм» для формулювання основних ідей, що розроблятимуться у подальшому у фокус-групах):</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначення потреби здійснення у справі, що аналізується, відео-фіксації чи судової трансляції; • аналіз змісту клопотання кореспондента газети про трансляцію судового розгляду; • позиція інших учасників справи щодо заявленого кореспондентом клопотання; • спільне обговорення проблемних аспектів розгляду заявленого клопотання.

Етап	Тривалість	Зміст
IV	30 хв	<p><i>Робота у фокус-групах</i></p> <p>(з використанням методів «2–4 — усі разом» та «Прес»):</p> <p>студенти (–ки) об'єднуються у три фокус-групи «Кореспондент», «Відповідач», «Суддя», де група «Кореспондент» є ініціатором проведення судової трансляції й ті учасники процесу, хто його підтримує, повинні підготувати клопотання про здійснення судової трансляції та вказати на помилки, недоліки дій кореспондента та згодних із ним учасників (–ць) процесу, навести перелік власних рекомендацій щодо їх виправлення, група «Відповідач» заперечує проти клопотання, обґрунтовує свою позицію (бажано навести відповідну практику з цього приводу, за потреби надати заперечення на клопотання), готує також оцінку дій представника третьої особи, яка заперечувала проведення судової трансляції. Група «Суддя» аналізує дії головуючого по справі, вказує на його переваги й допущені помилки, готує з урахуванням цього ухвалу суду щодо судової трансляції. Усі групи, окрім власних аргументів, наводять контраргументи для іншої сторони.</p>
V	10 хв	<p><i>Спільне обговорення висвітлених питань</i></p> <p>(з використанням методів «Акваріум» та «Займи власну позицію»):</p> <p>Студенти (–ки), які не були задіяні у попередніх групах, об'єднуються у фокус-групу «Аналітики», які на підставі аналізу судових рішень у справі готують висновок щодо правильності застосування судами норм матеріального та процесуального права із своїми рекомендаціями щодо вирішення спору. «Аналітики» мають підготувати відповідь на питання про причини довготривалого розгляду справи у суді, наслідки і що на їх думку має бути зроблено для вирішення справи. Інші студенти (–ки) спостерігають за їхньою роботою та корегують за потреби.</p>
VI	5 хв	Підбиття підсумків.

Додаткова інформація

Для ефективного проведення заняття студентам (–кам) до початку заняття (самостійна робота студентів та студенток) необхідно ознайомитися з відеозаписом трансляції судового засідання (доступ: <https://youtu.be/hct9vnf-4D0>, тривалість: 00.01–11.47), а також з ухвалою Голосіївського районного суду м. Києва від 01.12.2016 (щодо вирішення клопотання спеціального кореспондента газети про трансляцію судового розгляду): <http://reyestr.court.gov.ua/Review/63110395>; рішенням Голосіївського районного суду м. Києва від 17.05.2017: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/66652253>; ухвалою апеляційного суду м. Києва від 22.11.2017: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/70469653>.

Процесуальний порядок розгляду клопотання про продовження запобіжного заходу у кримінальному процесі

Авторка:

Тетерятник Ганна Костянтинівна, кандидат юридичних наук (Одеський державний університет внутрішніх справ, завідувач кафедри кримінального процесу)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: кримінальний процес, заходи забезпечення кримінального провадження, досудове розслідування; актуальні проблеми застосування кримінального процесуального законодавства.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/pIEDNixOMVO>.
Онлайн-трансляція засідання у справі № 200/7418/17 за обвинуваченням у вчиненні Соколовським Василем Миколайовичем, Квачаном Анатолієм Борисовичем, Українцем Олександром Миколайовичем та Ільченком Олександром Ігоровичем кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 149 КК України (Солом'янський районний суд м. Києва, 23.05.2019, 16:00).

Мета

Засвоєння студентами (–ками) знань щодо діяльності сторін та суду в судовому засіданні (на прикладі розгляду клопотання про продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою), розвиток аналітичних навичок юриста.

Завдання:

- ознайомити студентів (–ок) із порядком проведення судового засідання в апеляційному суді, значенням апеляційного провадження у випадках оскарження обрання запобіжного заходу;

- поглибити знання щодо стратегії, тактики, правових засобів, особливостей діяльності сторін та суду;
- сформувані навички правового аналізу фактичних обставин кримінального провадження, ризиків та обставин що враховуються під час обрання (зміни) запобіжного заходу;
- напрацювані вміння ефективного використання доказів і норм чинного законодавства під час обґрунтування правової позиції;
- розвинути аналітичні здібності, вміння критично мислити та надавати оцінку фактам та обставинам, обґрунтовувати власну позицію;
- сформувані уявлення про сутність та зміст змагальності, особливості її втілення на окремих стадіях та етапах кримінального провадження;
- покращити вміння працювати у команді.

Очікувані результати

За підсумками заняття студенти (–ки) повинні знати:

- кримінальне процесуальне законодавство в частині регулювання правовідносин на етапі продовження запобіжного заходу;
- порядок та вимоги до процесуальних дій сторін та суду під час судового засідання;
- механізм ухвалення кримінальних процесуальних рішень, їх співвідношення із тактичними рішеннями;
- проблеми реалізації сторонами повноважень, прав та обов'язків;
- вимоги до професійної етики.

За підсумками заняття студенти (–ки) повинні вміти:

- використовувати знання, отримані під час вивчення дисципліни, у процесі тлумачення та застосування норм кримінального процесуального права;
- збирати, перевіряти, оцінювати та представляти суду докази, інші матеріали кримінального провадження;
- обґрунтовувати процесуальні рішення, клопотання;
- аргументувати свою правову позицію;
- аналітично мислити;
- працювати одноособово та в команді;
- дотримуватися норм професійної етики.

Загальна тривалість: заняття – 140 хв, самостійна робота – 160 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Постановка мети та завдань заняття, розподіл на групи	15 хв	<ol style="list-style-type: none"> 1. Викладач (–ка) оголошує тему, мету, завдання заняття, зв'язок із попередніми темами. 2. Коротке повторення теоретичного матеріалу з теми. 3. Формування та ознайомлення з правилами проведення, таймінгом. 4. Розподіл аудиторії на невеликі групи: <ul style="list-style-type: none"> • група 1 — сторона обвинувачення; • група 2 — сторона захисту; • група 3 — суд.
Виконання завдань у групах (можливість повторного перегляду фрагментів відео)	65 хв	<p>Постановка завдань для груп (доцільно роздрукувати завдання та надати їх також у роздрукованому вигляді групам). Повідомити, що після роботи у групах, вони по черзі презентуватимуть результати роботи.</p> <p><i>Робота в малих групах</i></p> <p>Група 1 — сторона обвинувачення. Під час повторного перегляду відео проаналізувати та підготуватися до презентації, в якій висвітлити такі питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • фактичні обставини кримінального провадження, кваліфікація, наявність підстав для продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою; • чи відповідає зміст оголошеного клопотання вимогам, визначеним у КПК України (обґрунтованість ризиків, обставини, що враховуються під час обрання запобіжного заходу тощо);

Етап	Тривалість	Зміст
		<ul style="list-style-type: none"> • засоби та якість судової аргументації сторони обвинувачення (знання фактичних обставин кримінального провадження, оперування доказами, обставинами провадження, правовими нормами); • стратегія та тактика у відстоюванні правової позиції; • дотримання професійної етики прокурором; • аналіз допущених помилок.
		<p>Група 2 — сторона захисту. Під час повторного перегляду відео проаналізувати та підготуватися до презентації, в якій висвітлити такі питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • фактичні обставини кримінального провадження, кваліфікація, оцінку наявності підстав для продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою; • формування та оголошення правової позиції сторони захисту; • засоби та якість судової аргументації сторони захисту (знання фактичних обставин кримінального провадження, оперування доказами, обставинами провадження, правовими нормами); • стратегія та тактика у відстоюванні правової позиції; • професійна етика поведінки захисників; • аналіз допущених помилок.

Етап	Тривалість	Зміст
		<p>Група 3 — суд. Під час повторного перегляду відео проаналізувати та підготуватися до презентації, в якій висвітлити такі питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> • відповідність порядку проведення судового засідання вимогам КПК — записати алгоритм дій суду, з посиланням на конкретні норми законодавства; • наявність підстав для продовження запобіжного заходу; • професійна етика поведінки суддів; • аналіз допущених помилок. <p>Робота у групах після виконання поставлених завдань (з можливістю перегляду групами окремих фрагментів відео — за бажанням).</p>
Презентація результатів роботи групою 1 — сторона обвинувачення	до 10 хв	Група презентує результати роботи відповідно до поставлених завдань (доцільно використовувати фліпчарту)
Обговорення з аудиторією	до 10 хв	Дискусія щодо презентації
Презентація результатів роботи групою 2 — сторона захисту	до 10 хв	Група презентує результати роботи відповідно до поставлених завдань (доцільно використання фліпчарту)
Обговорення з аудиторією	до 10 хв	Дискусія щодо презентації
Презентація результатів роботи групою 3 — суд	до 10 хв	Група презентує результати роботи відповідно до поставлених завдань (доцільно використовувати фліпчарту)

Етап	Тривалість	Зміст
Обговорення з аудиторією. Голосування за підсумками. Підбиття підсумків, виставлення оцінок.	10 хв	<ol style="list-style-type: none"> Дискусія щодо презентації (доцільно використовувати фліпчарту). Голосування: всій аудиторії пропонується проголосувати шляхом підняття рук: <ul style="list-style-type: none"> «більш обґрунтованої та мотивованою нам видалася позиція сторони обвинувачення/захисту»; «навички, отримані під час цих занять будуть корисними/не знадобляться у практичній діяльності». Підбиття підсумків: результати проведеного заняття, досягнення його мети, виставлення оцінок.

Додаткова інформація

Домашнє завдання (завдання на самопідготовку):

Переглянути та проаналізувати відео судового засідання:
<https://youtu.be/pIEDNixOMV0>

Звернути увагу та занотувати відповіді на питання:

- фактичні обставини кримінального провадження, кваліфікація, наявність ризиків для застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою;
- чи відповідає зміст оголошеного клопотання вимогам, визначеним у КПК України (обґрунтованість ризиків, обставини, що враховуються під час обрання та продовження запобіжного заходу тощо);
- засоби та якість судової аргументації сторони обвинувачення (знання фактичних обставин кримінального провадження, оперування доказами, обставинами провадження, правовими нормами);
- стратегія та тактика у відстоюванні правової позиції;
- дотримання професійної етики сторонами та судом;
- допущені помилки.

Повторити:

- мета, підстави застосування та продовження запобіжного заходу;
- обставини, що враховуються під час обрання та продовження запобіжного заходу;
- особливості застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою;
- процесуальний порядок застосування та продовження запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Психологічні аспекти обвинувальної промови прокурора

Автор:

Озерський Ігор Володимирович, доктор юридичних наук, доцент (Чорноморський національний університет імені Петра Могили)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: юридична психологія.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: https://youtu.be/rJJ9_oldVtk
Онлайн-трансляція засідання у справі № 554/2412/16-к щодо Дроздової Світлани Олексіївни у скоєнні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України (Апеляційний суд Полтавської області, 15.11.2017, 09:00).

Мета:

на основі проведеної завчасно рольової гри «Виголошення обвинувальної промови прокурором» та наступного перегляду відеозапису трансляції судового засідання в кримінальному провадженні ефективно відпрацювати алгоритм поведінки прокурора під час виголошення обвинувальної промови в змодельованій та реальній ситуації судового розгляду, проаналізувати самостійно складену під час рольової гри та виголошеної у трансльованому відеозаписі судового розгляду обвинувальної промови прокурора з позицій її психологічного опосередкування; поглибити риторико-психологічні засоби, а також прийоми побудови усної та текстуальної (письмової) мови з використанням оптико-кінетичної системи знаків (жести, міміка, пантоміміка), паралінгвістичної й екстралінгвістичної знакових систем; виокремити в обвинувальній промові елементи переконання (навіювання) та психологічного впливу; нормативно обґрунтувати можливість застосування окремих форм спеціальних психологічних знань юридичного психолога під час підготовки до виголошення обвинувальної промови; вміти оцінити виступи

прокурорів в суді та вказати на помилки та порушення під час виголошення обвинувальної промови.

Цілі:

1) навчальні:

- ознайомити студентів (–ок) із можливостями юридичної психології як галузі права;
- проаналізувати нормативно-правові акти, що регулюють діяльність прокурора в суді з підтримання публічного обвинувачення;
- визначити структуру, текстуальну конструкцію, нормативний зміст, психологічну складову обвинувальної промови прокурора (–ки).

2) розвивальні:

- розвивати комунікативні здібності щодо використання психологічних прийомів, засобів та технік ефективного виголошення обвинувальної промови;
- розвивати методи і прийоми психологічного впливу та переконання;
- розвивати методики встановлення психологічного контакту, визначення і усунення психологічних бар'єрів, розуміння вербальних і невербальних чинників професійного спілкування.

3) виховні:

- сприяти формуванню навичок комунікативної етики та поведінки в суді;
- здійснювати виховний вплив на учасників судового засідання шляхом використання виховного (соціального) компоненту обвинувальної промови;
- розкриття морально-етичного значення досліджуваних фактів;
- знаходити морально-етичні засоби нейтралізації конфліктної взаємодії з учасниками судового процесу (особливо адвоката і обвинуваченого).

Загальна тривалість: 120 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Вступ	14 хв	Роз'яснення порядку проведення навчального практичного заняття у формі тренінгу, визначення ролей та перегляду відеозапису трансляції судового засідання.
Підготовка до рольової гри «Виголошення обвинувальної промови прокурором»	25 хв	<ol style="list-style-type: none"> 1. Презентація короткого викладу фабули справи в усному порядку та наданням роздаткових матеріалів із фабулами кримінального провадження. 2. Визначення ролей за фабулою справи: прокурора, адвоката, складу суддів, потерпілого, обвинуваченого, секретаря судового засідання, спеціаліста-психолога, суддівської аудиторії. 3. Підготовка рольової гри студентами (-ками) у вигляді імітації судового розгляду кримінального провадження та його основної частини – виголошення обвинувальної промови прокурором.
Рольова гра «Виголошення обвинувальної промови прокурором»	25 хв	Рольова гра (тренінг) «Виголошення обвинувальної промови прокурором (-ки)» без обговорення.
Перегляд відеозапису трансляції судового засідання	11 хв	Перегляд відеозапису трансляції судового засідання з якого за фабулою й відбувалася рольова гра. Перегляд здійснюється лише в діапазоні часу початку та завершення виголошення обвинувальної промови (від 8 хв 25 с до 19 хв 02 с).

Етап	Тривалість	Зміст
Обговорення відеозапису трансляції судового засідання	15 хв	<p>Обговорення відеозапису трансляції судового засідання та порівняння з імітованою на практичному занятті рольовою грою у частині виголошення обвинувальної промови прокурора. Виокремлення процесуальних порушень та психологічних недоліків проголошення промови в імітаційних ігрових умовах судового розгляду, так і з переглянутого відеозапису судової трансляції. У цьому разі студенти (-ки) об'єднуються в дві групи: перша лише правники, що виокремлюють процесуальні аспекти обвинувальної промови, у тому числі й виявлені ними порушення, а друга — студенти-психологи/студентки-психологині, які вдаються до психологічного аналізу виступу прокурора в суді. Це надасть можливість оптимізувати роботу як студентів-правників, так і психологів для вироблення єдиного алгоритму поведінки прокурора в суді та ефективність виголошення ними обвинувальної промови.</p>
Проективна методика — незакінчені речення	15 хв	<p>Використання проективної методики незакінчених речень для раціональнішого завершення обговорення рольової гри та переглянутого відеозапису судової трансляції, де студентам-правникам/студенткам-правницям та психологам (-ням) пропонується завершити певні фрази. Наприклад: «Я вбачаю, що різниця між імітованим виступом прокурора з обвинувальною промовою в суді та переглянутою з відеозапису судової трансляції полягає у тому, що...», «Психологічними складниками промови прокурора з переглянутого відеозапису судової трансляції є...», «Я вважаю, що для удосконалення обвинувальної промови потрібно...», «Прокурор повинен володіти навичками...».</p>

Етап	Тривалість	Зміст
Підбиття підсумків заняття, закріплення практичних умінь та навичок, оцінювання роботи студентів (-ок), виконання тестових завдань	15 хв	<p>Підбиття підсумків, закріплення практичних умінь та навичок, оцінювання роботи студентів (-ок), виконання розробленого автором тестового завдання з 20 запитань, що одночасно оцінює і засвоєння практичних знань студентів (-ок) — правників (-ць) та психологів (-гинь) — за двадцятибальною шкалою:</p> <ul style="list-style-type: none"> • від 0 до 8 б.: «Вам ще потрібно удосконалювати свої практичні навички»; • від 9 до 15 б.: «У вас все добре з навичками усного мовлення в службово-визначених ситуаціях спілкування»; • від 16 до 20 б.: «Ви чудовий оратор» (див. Додаткову інформацію).

Додаткова інформація

Тестові завдання до практичного заняття (тренінгу)

Розв'язати тестові завдання:

N°	Навчальний елемент	Тестові завдання	Відповідь
1.	Найважливішим компонентом психологічної структури обвинувальної промови прокурора є	а) пізнавальна б) емоційна в) комунікативна	
2.	В ораторському мистецтві прокурора частіше всього використовується	а) розмовно-побутовий (розмовний) стиль мовлення б) офіційно-діловий стиль мовлення в) літературно-художній та науковий стиль мовлення	

№	Навчальний елемент	Тестові завдання	Відповідь
3.	Головне завдання прокурора в обвинувальній промові на суді	а) аналіз особистості обвинуваченого б) доведення до присутніх складу злочину в) кваліфікований аналіз доказів	
4.	Психологічно складним елементом прокурорської діяльності в суді є	а) вплив присутніх б) полеміка із захистом в) погляд підсудного	
5.	Основні типи емоційних станів прокурора під час виголошення обвинувальної промови	а) емоційний тон відчуття, емоційний відгук б) емоційний тон відчуття, емоційний відгук, настрої, стрес, афект, фрустрація в) емоційний тон відчуття, емоційний відгук, конфлікт, афект, фрустрація	
6.	До якого виду вольового акту відноситься виступ прокурора з обвинувальною промовою в суді?	а) простий вольовий акт б) складний вольовий акт в) особливо складний вольовий акт емоційний вибух, складний вольовий акт, помірний вольовий акт	
7.	З якого психологічного компоненту повинна розпочатися обвинувальна промова прокурора?	а) конструктивного б) виховного (соціального) в) інтуїтивного	
8.	Особливістю професійного спілкування прокурора є	а) регламентація спілкування правовими нормами б) напруженість спілкування в) вплив соціально-психологічного клімату	

№	Навчальний елемент	Тестові завдання	Відповідь
9.	Найбільш переконливою є обвинувальна промова в якій	а) переважають психологічні елементи; б) переважають логіко-юридичні елементи; в) логічні й психологічні елементи рівнозначні	
10.	Обвинувальне переконання має дві основні позиції	а) доказування — логічний аспект, навіюваність — психологічний аспект б) доказування — соціальний елемент, сугестія — психічний аспект в) доказування-правовий режим, навіювання — психопатологічний аспект	
11.	Чи можна змінювати тональність обвинувальної промови?	а) так б) ні в) тільки під час судової наради	
12.	Під час виголошення обвинувальної промови погляд прокурора повинен бути зосереджений на	а) обвинуваченому, адвокаті, присутніх у залі б) обвинуваченому, судді в) обвинуваченому, потерпілому	
13.	Дії прокурора-обвинувача під час зустрічі погляду з адвокатом	а) відвернути погляд б) передивитись в) одягти окуляри	
14.	Чи допустима шаблонність обвинувальної промови прокурора в суді?	а) так б) ні в) інколи	
15.	Чи можливо залучити спеціальні знання психолога до підготовки обвинувальної промови?	а) ні, адже це суперечитиме нормам КПК України б) так, але в статусі судового експерта в) так, у випадку насильницького, травмуючого змісту промови	

№	Навчальний елемент	Тестові завдання	Відповідь
16.	Конфліктні ситуації, що виникають під час виступу прокурора в суді, можна умовно розподілити на	а) внутрішні та зовнішні б) вертикально-зовнішні в) посередні	
17.	Участь фахівця-психолога у кримінально-процесуальній діяльності регламентується:	а) ст. 83 КПК України б) ст. 71 КПК України в) ст. 360 КПК України	
18.	Чи можуть консультації фахівця-психолога долучатися до матеріалів кримінального провадження, і в якому вигляді	а) ні б) так, в порядку ч. 2 ст. 105 КПК України у вигляді письмового роз'яснення в) так, в порядку ч. 2 ст. 84 КПК України у вигляді висновку	
19.	Консультації фахівця-психолога містять	а) довідкову інформацію б) правову інформацію в) соціально-правову значущість	
20.	У випадку суперечки з адвокатом під час виголошення обвинувальної промови прокурору доцільно застосувати такі прийоми психологічного впливу	а) фізична сила та психопресінг б) переконання та навіювання в) парапсихологія та гіпноз	

Шкала оцінювання:

- **від 0 до 8 б.:** «Вам ще потрібно удосконалювати свої практичні навички»;
- **від 9 до 15 б.:** «У вас все добре з навичками усного мовлення в службово-визначених ситуаціях спілкування»;
- **від 16 до 20 б.:** «Ви чудовий оратор».

Розгляд справи по суті в господарському суді

(для студентів (–ок) заочної та дистанційної форм навчання)

Авторка:

Похиленко Ірина Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент (Київський університет права НАН України)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: господарське процесуальне право.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/kd-ALrgqtJk>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 904/5233/18 за позовом товариства з обмеженою відповідальністю «ВОГ ТРЕЙД» (м. Луцьк) до товариства з обмеженою відповідальністю «МОТРОНІВСЬКИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ» (м. Вільногірськ, Дніпропетровська область) про стягнення заборгованості (Господарський суд Дніпропетровської області, 4.03.2019, 16:00).

Мета та завдання

На основі аналізу відеозапису трансляції судового засідання у господарській справі ознайомити студентів (–ок) із розглядом справи по суті у першій інстанції.

Основним завданням заняття є засвоєння та закріплення студентами (–ками) теоретичного матеріалу щодо розгляду справи по суті в господарському суді першої інстанції, а також напрацюванні навичок практичного застосування норм господарського та господарського процесуального права.

Очікувані результати

У результаті переглянутого заняття студент (–ка) повинен (–на): *знати* основні положення щодо розгляду справи по суті у порядку

загального позовного провадження, з'ясування обставин справи та дослідження доказів, судові дебати та ухвалення рішення. Уміти аналізувати та тлумачити чинне господарське та господарсько-процесуальне законодавство; застосовувати норми законодавства в процесі вирішення практичних ситуацій.

Загальна тривалість: 37 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Вступна частина	від 00 хв 00 с до 2 хв 31 с	Вступна частина, де озвучується тема заняття «Розгляд справи по суті в господарському суді», нагадуються форми господарського судочинства. Звертається увага на те, що розгляду справи по суті передують відкриття провадження у справі та підготовче провадження. За результатами підготовчого засідання суд постановляє ухвалу про закриття підготовчого провадження та призначення справи до судового розгляду по суті.
Відкриття судового засідання	від 2 хв 32 с до 3 хв 54 с	Головуючий відкриває судове засідання та оголошує, яка справа розглядатиметься. Секретар судового засідання доповідає суду, хто з учасників судового процесу з'явився в судове засідання, хто з учасників судового процесу братиме участь у судовому засіданні в режимі відео-конференції. З оголошення головуючим судового засідання відкритим розпочинається розгляд справи по суті. Головуючий встановлює особи тих, хто бере участь у судовому засіданні, а також перевіряє повноваження представників.
Рекомендації викладача (-ки)	від 3 хв 55 с до 4 хв 09 с	Рекомендується згадати положення статей 169 та 170 ГПК щодо загальних вимог до форми та змісту письмової заяви, клопотання, заперечення.

Етап	Тривалість	Зміст
Клопо- тання по справі	від 4 хв 10 с до 11 хв 31 с	Розглядаються клопотання відповідача по справі.
Реко- мендації виклада- ча (-ки)	від 11 хв 32 с до 11 хв 44 с	Рекомендується згадати положення ст. 48 ГПК про заміну неналежного відповідача, розмірковувати, над цією ситуацією.
Вступне слово учасників справи	від 11 хв 45 с до 19 хв 07 с	Суд заслушує вступне слово позивача та відповідача. У вступному слові учасники справи в усній формі стисло викладають зміст та підстави своїх вимог і заперечень щодо предмета позову, дають необхідні пояснення щодо них.
Реко- мендації викладача (-ки)	від 19 хв 08 с до 19 хв 15 с	Що ви можете згадати про положення ст. 180 ГПК «Пред'явлення зустрічного позову»?
З'ясування обставин справи	від 19 хв 16 с до 20 хв 29 с	Пояснення відповідача по зустрічному позову.
	від 20 хв 30 с до 22 хв 26 с	Заперечення позивача у справі.
Дослі- дження доказів	від 22 хв 27 с до 29 хв 03 с	Суд під час розгляду справи повинен безпосередньо дослідити докази у справі.
Реко- мендації викладача (-ки)	від 29 хв 04 с до 19 хв 17 с	Якою статтею ГПК передбачаються положення щодо перерви в судовому засіданні? Яка різниця між відкладенням розгляду справи та перервою?
Дослі- дження доказів	від 19 хв 18 с до 31 хв 39 с	Продовження дослідження доказів у справі.

Етап	Тривалість	Зміст
Рекомендації викладача (-ки)	від 31 хв 40 с до 31 хв 51 с	Проаналізуйте положення ст. 210 ГПК «Дослідження доказів». Також згадайте положення гл. 5 ГПК «Докази та доказування», що ви пам'ятаєте із цієї теми?
Судові дебати	від 31 хв 52 с до 32 хв 45 с	У судових дебатах виступають із промовами учасники справи.
Вихід суду для ухвалення рішення	від 32 хв 46 с до 35 хв 50 с	Оголошення вступної та резолютивної частини рішення.
Рекомендації викладача (-ки)	від 35 хв 51 с до 36 хв 10 с	Рекомендується ознайомитись із положеннями гл. 9 ГПК «Судові рішення», прочитати повний текст рішення http://reyestr.court.gov.ua/Review/80415597 та знайти там вступну, описову, мотивувальну та резолютивну частини.
Підсумки	від 36 хв 11 с до 36 хв 20 с	Завершення перегляду відео.

Додаткова інформація

Переглянути відеозапис розробки можна за посиланням:
<https://youtu.be/SusqaeNp7KY>

Розгляд справи по суті та судове рішення у цивільному процесі

Авторка:

Мамчур Людмила Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент (Чорноморський національний університет імені Петра Могили)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: цивільний процес (особлива частина)

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/Le8n5iu765M>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 730/105/19 за позовом Гладиша О. В. про припинення дії, яка порушує закон (Борзнянський районний суд Чернігівської області, 6.03.2019, 11:00).

Мета:

опанування студентами теоретичних знань про суть і зміст позовного провадження у суді першої інстанції як такого, що забезпечує вирішення правового спору між сторонами; систематизація отриманих знань шляхом їх унаочнення в ході аналізу фрагментів реального розгляду справи у суді, співставлення процесуального статусу, повноважень представника; аналіз правової природи документів, які посвідчують повноваження представника.

Завдання:

- формування цілісної уяви студентів (-ок) про суть, завдання, етапи та процедуру позовного провадження, вимоги до судових рішень та ухвал;
- закріплення пройденого матеріалу.

Очікувані результати:

- знання: стадій цивільного процесу, структури судової справи і змісту окремих процесуальних документів, порядку їх представлення до суду на основі положень чинного законодавства;

- вміння: узагальнювати інформацію і виокремлювати суть, сприймати інформацію на слух, комунікувати в групах, швидко робити висновки, аргументувати власну точку зору, планувати стратегію поведінки в суді;
- цінності: верховенство права, законність і змагальність цивільного процесу в позовному провадженні, професійна етика адвоката, повага до суду, до інших учасників процесу.

Загальна тривалість: 120 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Вступна частина	5 хв	Оголошення теми й мети заняття, вибірковий контроль присутніх, пояснення загальних правил гри під час інтерактивного навчання. Студентів (–ок) ділимо на чотири групи (по 4–6 осіб), кожному групу розміщуємо відособлено, для кожної групи готуємо свій фрагмент запису судового засідання.
Основна частина		Далі робота будується за методом «Акваріум» активна група аналізує побачене, виділяючи найбільш важливі моменти, решта слідкують за ходом судової трансляції і роботою активної групи. Почергово в аудиторії демонструється чотири фрагменти. Після перегляду кожного фрагменту представник активної групи викладає суть побаченого, далі слідує коротке обговорення й уточнення із рештою студентів (–ок); для подолання утруднень викладач (–ка) може задавати аудиторії уточнюючі питання, та фіксувати (запросити до допомоги студента або студентку) відповіді на дошці. Під час вираження власної думки присутніх використовуються також методи «Прес» і «Мозковий штурм» як допоміжні.
Епізод 1	15 хв	Перегляд відео-фрагменту (від 8 хв 32 с до 15 хв 12 с; від 21 хв 06 с до 21 хв 21 с), метод «Акваріум». Коментар групи й обговорення. Формулювання правових позицій, методи «Прес» і «Мозковий штурм».
Епізод 2	18 хв	Перегляд відео-фрагменту (від 21 хв 35 с до 32 хв 11 с), метод «Акваріум». Коментар групи й обговорення. Формулювання правових позицій, методи «Прес» і «Мозковий штурм».

Етап	Тривалість	Зміст
Епізод 3	20 хв	Перегляд відео-фрагменту (від 33 хв 20 с до 44 хв 32 с), метод «Акваріум». Коментар групи й обговорення. Формулювання правових позицій, методи «Прес» і «Мозковий штурм».
Епізод 4	12 хв	Перегляд відео-фрагменту (від 1 год 24 хв 34 с до 1 год 26 хв 58 с), та тексту рішення у справі, метод «Акваріум». Коментар групи й обговорення. Формулювання правових позицій, методи «Прес» і «Мозковий штурм».
Заключна частина	10 хв	Підбиття підсумків, відповідь на запитання, оцінювання та фіксація оцінок у журналі.

Додаткова інформація

Завдання для проведення основної частини.

Епізод 1:

1. Яка стадія цивільного провадження зафіксована на запису?
(Стадія розгляду справи по суті, початок розгляду).
2. Коли мають бути подані докази у справі?
(Позивач — у позовній заяві, крім тих доказів, які він не може подати самостійно. У такому випадку заявляється клопотання про їх витребування. Для відповідача — в строк, встановлений судом).
3. Як обраховуються строки в цивільному процесі? Коли відповідач мав останню можливість подати відзив на позов і докази?
(Нагадуємо загальні правила обчислення строків (тут не наведено). Відповідно до правил обчислення строків, строк подачі документів спливає 16 лютого, а, оскільки це субота у 2019 році, то остання можливість для належної подачі документів є 18 лютого до завершення судом робочого дня у канцелярію суду, або до завершення календарної доби поштою рекомендованим листом).
4. Чому позивач заперечує проти допиту свідків? Чи правильну позицію вибрав захисник?
(Вважає, що по суті позову свідчення цих осіб недоречні. Ні,

неправильну, бо міг поставити свідкам уточнювальні запитання, формулюючи їх на свою користь з огляду на те, що свідки не мають спеціальних правових знань і не користуються послугами адвоката).

5. Чим обґрунтовує поважність причин неподання відзиву і доказів в строк відповідач? А як це обґрунтовує його представник?

(1. Не надав цього значення; 2. Відповідач не був забезпечений належною правовою допомогою, не знав своєї права).

6. Яка правова презумпція покладена в основу відмови суду продовжити строк на подання доказів?

(Ignorantia juris non excusat – незнання закону не вибачається (не звільняє від відповідальності). Закріплена у ч. 1 ст. 68 Конституції України).

7. Чи правомірна подача заяви на відшкодування судових витрат представником відповідача безпосередньо у судовому засіданні? У який спосіб суддя застерігає права іншої сторони?

(Так, це підкреслює адвокат. Суддя дає строк на ознайомлення із заявою та доданими матеріалами).

Епізод 2

1. Який загальний порядок Вступного слова? Якою статтею ЦПК України регламентується?

(Ст. 225 ЦПК України. В усній формі сторони стисло викладають зміст та підстави своїх вимог та заперечень).

2. Чи стислою була промова представника?

(Ні, було багато повторів).

3. Які основні доводи Позивача?

(Голова сілради перевищив свої повноваження, дозволивши включення до порядку денного питання про зміну підпорядкування релігійної громади, і це зачіпає інтереси вірян, зокрема й присутніх у залі судового засідання).

4. Чим вони обґрунтовуються?

(Позивач вказує на порушення конституційного права на свободу віросповідання, закріпленого також у Законі України «Про свободу

совісті та релігійні організації», посилається на Статут релігійної громади).

5. Чи переконливі доводи Позивача? Що слід додати?

(Не обґрунтовано, чому саме настоятель звернувся до суду з позовом від імені громади. Як правило, таке повноваження надається йому Статутом відповідної громади. Можна навести витяг із конкретного Статуту, тут наводиться зразок Статуту парафії православної громади (звернути увагу на п. Й.):

18. До обов'язків настоятеля належить:

а) керівництво причтом у виконанні ним богослужбових та пастирських обов'язків;

б) нагляд за належним станом храму, за його начинням та вбранням, а також за наявністю всього необхідного для здійснення богослужінь відповідно до вимог богослужбового Уставу та вказівок священноначалія;

в) турбота про правильне та благоговійне читання і спів у храмі;

г) турбота про виконання вказівок єпархіального архієрея;

д) організація катихізаторської, благодійної, церковно-суспільної, виробничої, господарської, освітньої, просвітницької та іншої діяльності парафії;

е) скликання Парафіяльних зборів та головування на них;

є) за наявності достатніх підстав, призупинення виконання рішень Парафіяльних зборів та Парафіяльної ради з віронавчальних, канонічних, богослужбових або господарчих питань з їх подальшим переданням на розгляд єпархіальному архієрею;

ж) нагляд за втіленням у життя рішень Парафіяльних зборів та за роботою Парафіяльної Ради;

з) подання єпархіальному архієреєві безпосередньо або через благочинного щорічних звітів про стан парафії та про свою діяльність;

и) ведення офіційного церковного листування;

і) ведення богослужбового журналу та зберігання парафіяльного архіву;

ї) видача свідоцтв про хрещення та шлюб;

й) представлення інтересів парафії перед органами державної влади, місцевого самоврядування та суду.

6. Яка головна позовна вимога до відповідача?

(Припинення дії, яка порушує закон).

7. Яка наступна процесуальна дія відбудеться?

(Вступне слово відповідача, постановка питань учасниками один одному з дозволу головуючого).

Епізод 3

1. Які основні питання формулює представник Відповідача до сторони Позивача?

(Він ставить під сумнів предмет позову, належність позивача, належність відповідача, наявність самого порушення конкретного цивільного права, наявність парафії як юридичної особи, наявність достатніх повноважень у позивача та його представника для представництва інтересів парафіян).

2. Чи переконливий адвокат Позивача?

(Він не підготовлений, губиться за потреби відповідати, вдається до повторів, визнає свої промахи).

3. Які аргументи залишилися невикористаними представником Позивача?

(Як можна говорити про відсутність релігійної громади, коли стільки людей в залі? Вони і є члени нашої громади. Можна також згадати було про загальносуспільну діяльність церкви, благодійні акції на користь села тощо).

4. Як ви оцінюєте якість надання правової допомоги Позивачеві і Відповідачеві? Хто на Вашу думку виграє справу? Обґрунтуйте.

(Варіанти відповідей).

5. Яка основна помилка сторони Позивача? Як слід було правильно сформулювати позов і хто був би відповідачем?

(Позов пред'явлено до неналежного відповідача, неправильно сформульовано позовні вимоги, не обґрунтовано доцільність пред'явлення позову настоятелем від імені релігійної громади).

6. На вашу думку, яким буде судове рішення у справі?
(Варіанти відповідей).

Епізод 4

Текст судового рішення виводиться на екран.

Коментар: Суть судового рішення зводиться до відмови у задоволенні позовних вимог повністю. На думку суду (бірюзовий фрагмент), відповідач діяв як посадова особа органу місцевого самоврядування, а особисто (як фізична особа) жодної шкоди позивачеві не завдавав, тому позов звернено до неналежного відповідача.

1. Який порядок заміни неналежного відповідача належним?

(Розкрити зміст ст. 51 ЦПК. У справах спрощеного позовного провадження заміна повинна відбутися до початку першого судового засідання за клопотанням позивача. Згодом суд може залучити належного відповідача лише, якщо позивач доведе, що не знав і не міг знати про можливість заміни відповідача).

2. У чому суть цивільно-правового спору в даній ситуації?

(У площині регулювання нормами цивільного права знаходяться відносини власності або користування храмовою (культурною) спорудою, що їх здійснює парафія).

3. Хто міг би виступати належним відповідачем в даному випадку? Як слід формулювати позовні вимоги? Які способи судового захисту застосовувати?

(Особи, що захопили храм — вимагати в позові витребування майна з чужого незаконного володіння, припинити порушення права громади як власника/користувача, відшкодувати збитки, моральну шкоду, судові витрати).

4. У межах якої юрисдикції слід було формулювати вимоги до гр. Кривця В.В. як до голови сільради?

(Адміністративне судочинство).

5. Як розраховується та якими доказами підтверджується вартість наданої Відповідачеві правової допомоги адвокатом?

(Перелік документів наводиться суддею під час ознайомлення з матеріалами справи. Це можна побачити на відео, а саме:

- договір про надання правової допомоги;*
- додаткова угода про походження розміру гонорару;*
- акт про надання правничої допомоги;*
- опис наданих робіт;*
- квитанція до прибуткового касового ордеру;*
- письмові пояснення представника Відповідача як частина виконаного за Договором).*

Зверніть увагу, що більшість документів від 06.03.2019 адвокат приніс із собою і на 11:00 уже був готовий подати їх до суду.

6. Чи були заявлені до відшкодування судові витрати, що їх поніс позивач? Як ви вважаєте, чому? Чи дотримані водночас вимоги до позовної заяви?

(З відео однозначної відповіді немає. Але той факт, що попередній розрахунок судових витрат повинен включатися до змісту позовної заяви (ст. 175 ЦПК), і те, що під час недотримання вимог ст. 175 суддя може залишити заяву без руху й надати час на усунення недоліків, а також те, що провадження було відкрито, означає, що розрахунок судових витрат мав місце. Проте представник Позивача не заявляє у Вступному слові про вимогу компенсації судових витрат, звернену до Відповідача, тобто допускає помилку).

7. Чому суддя зменшив розмір судових витрат, що підлягали компенсації, з 19 тис. грн, до 7 тис. грн?

(Бо позовне провадження було спрощеним, загальний час представництва інтересів Відповідача у суді складав всього 3 години, і суддя зазначив, що достатньо буде не 15 тис. грн, а всього 3 тис. грн).

8. Яку суму отримає адвокат Відповідача за надані послуги?

(Як зазначено у договорі, 19 тис. грн, якщо Відповідач з ним не домовиться про меншу суму винагороди. Різницю Відповідач виплатить власним коштом).

Загальне питання до аудиторії:

У чому адвокат Відповідача допустив помилку? (Договір надання юридичної допомоги належить до групи договорів з надання послуг, а не з виконання робіт).

Судовий розгляд угоди про визнання винуватості

Авторський колектив:

Миколенко Олена Миколаївна, доктор юридичних наук (Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики)

Нарожна Олена Володимирівна, старший викладач кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики (Одеський національний університет імені І. І. Мечникова)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: кримінальний процес, криміналістика.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/ASpQT4uyFJs>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 636/1783/17 щодо Бурлакової Валерії Ігорівни у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 407 КК України (Чугуївський міський суд Харківської області, 12.07.2017, 12:00).

Мета:

підготувати студентів (–ок) до практичної та наукової діяльності; зробити зі студентів висококваліфікованих фахівців-правознавців; сприяти розвитку в студентів (–ок) самостійності мислення, засвоєнню ними спеціальної юридичної лексики й термінології, формуванню їх правової культури.

Завдання:

- ознайомити студентів (–ок) з основними положеннями кримінального провадження на підставі угод у суді першої інстанції;
- сприяти засвоєнню у студентів (–ок) основних теоретичних і практичних положень щодо укладання угоди про визнання винуватості;
- сформуванню у студентів (–ок) навички знаходити необхідні правові норми, правильно тлумачити їх й застосовувати на практиці.

Очікувані результати:

засвоєння студентами (–ками) основних положень диференційованої форми кримінального провадження – кримінальне провадження на підставі угод; набуття студентами (–ками) знань щодо основних положень кримінального провадження на підставі угод у суді першої інстанції; правильне застосування норм Кримінального процесуального кодексу України щодо процедури ухвалення рішення про визнання винуватості, підстав укладання угоди та винесення вироку на підставі цієї угоди.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Вступ	5 хв	1. Перевірка готовності групи до обговорення судової трансляції. 2. Оголошення теми і завдань, план заняття.
I етап	35 хв	Інститут укладання угод у кримінальному провадженні: поняття, види угод та підстави укладання угод. Для з'ясування переваг та недоліків укладання угоди про визнання винуватості застосовуємо метод «Акваріум» у поєднанні з методом «Прес».
II етап	20 хв	Укладання угоди про визнання винуватості: сторони, обставини, що враховуються під час укладання цієї угоди та наслідки. Перегляд відео (фрагментарно). Розгляд питання: підстави укладання угоди про визнання винуватості. Загальний порядок судового провадження на підставі угоди (ст. 474 КПК): чи дотриманий він у судовій трансляції? Особливості вироку на підставі угод: загальні вимоги та додаткові реквізити. У процесі обговорення обставин, які враховуються під час укладання угоди, застосовуємо метод «Займи власну позицію».
III етап	10 хв	Висновки заняття. Оцінювання студентів (–ок).

Судові трансляції в цивільному судочинстві

Авторка:

Андрієнко Ірина Святославівна, кандидат юридичних наук, доцент
(Одеський державний університет внутрішніх справ)

Навчальна дисципліна (–и), у межах якої можливе використання розробки: цивільний процес.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/BlcQAiy7zx8>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 210/3717/15-ц за позовом ЖБК «Восток-24» до Ткаченко П. І., Ткаченко Є. В. про стягнення заборгованості за спожиті житлово-комунальні послуги (06.04.2016, 12:00).

Мета

Поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час лекційних занять та самостійної роботи щодо основних понять, сутності, значення та особливостей судового розгляду справи як основної частини цивільного процесу.

Завдання:

- здійснити пошук та аналіз судової практики;
- виробити вміння та навички складення процесуальних документів;
- напрацювати навички участі в судовому процесі в якості учасників цивільного судочинства.

Очікувані результати:

вміння самостійно поглиблювати знання в сфері юриспруденції, аналізувати та оцінювати конкретну ситуацію, використовувати необхідні правові норми, складати процесуальні документи.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Вступна частина	5 хв	<ol style="list-style-type: none"> Оголошується теми заняття та навчальної мети, вказується на актуальність теми, значення заняття у вивченні всієї теми та зв'язок з іншими заняттями в межах теми. Оголошується зміст тренінгового заняття, розрахунок часу та критеріїв оцінювання. Студенти (-ки) об'єднуються у дві команди з умовними назвами «Позивач» та «Відповідач». Кожна з команд має обрати капітана. Перехід до основної частини заняття.
Основна частина	70 хв	<p><i>Вправа «Мозковий штурм» (10 хв)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Вправа має на меті перевірку та закріплення знань за темою заняття і виконується у вигляді відповідей на запитання за матеріалами онлайн-трансляції судового засідання. Викладач (-ка), не перебиваючи курсантів (-ок), уважно слідує за змістом матеріалу, який викладається, повнотою відповіді, її послідовністю. Після завершення відповідей на питання, викладач (-ка) за потреби залучає інших присутніх до уточнення та доповнення відповідей. Після розгляду вправи викладач (-ка) робить висновок та оголошує результати відповідей. Кожна з відповідей оцінюється індивідуально за наступними критеріями: <ul style="list-style-type: none"> • правильна відповідь — 1 бал; • розгорнута відповідь — 2 бали.

Етап	Тривалість	Зміст
		<p>Запитання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте вид цивільного судочинства, у якому розглядається справа. 2. Із яких правовідносин виник спір? Нормами якої галузі права вони регулюються? 3. Назвіть учасників цивільного судочинства. 4. Який вид процесуального представництва застосовувався? 5. Сформулюйте правову вимогу. 6. Назвіть підставу та предмет позову. 7. Здійсніть класифікацію позову за кількома критеріями. 8. Які засоби доказування були використані учасниками процесу? 9. Які процесуальні помилки були допущені учасниками процесу? 10. Який вид судового рішення постановили за результатами судового засідання?
		<p><i>Вправа «Правова позиція» (25 хв)</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основною навчальною метою є формування у курсантів (–ок)/слухачів (–ок) умінь щодо аналізу судової практики, вироблення, на підставі такого аналізу, власної правової позиції у цивільній справі. 2. Викладач (–ка) пропонує кожній із команд на основі відеоматеріалів підготувати наступні процесуальні документи:
		<p><i>Завдання (команді «Позивач»):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • скласти позовну заяву та додатки до позовної заяви; • підготувати промову, сформувати чітку правову позицію.
		<p><i>Завдання (команді «Відповідач»):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • скласти заперечення на позовну заяву; • підготувати промову, сформувати чітку правову позицію. <p>3. Завдання оцінюється командно за наступними критеріями: правильно складений процесуальний документ — 5 балів.</p>

Етап	Тривалість	Зміст
		<p><i>Ділова гра «Судові дебати» (35 хв)</i></p> <p>1. Ділова гра призначена для набуття курсантами (–ками)/слухачами (–ками) практичних навичок участі в судовому засіданні в порядку цивільного судочинства, а також поглиблення та закріплення теоретичних знань отриманих під час лекційних та семінарських занять. У процесі гри курсанти (–ки)/студенти (–ки) освоюють процесуальні функції учасників процесу, навчаються аналізувати та оцінювати конкретну ситуацію, використовувати необхідні правові норми, складати процесуальні документи.</p> <p>2. За фабулою онлайн-трансляції команди розподіляють учасників (–ць) гри та визначають їх функціональні обов'язки. Кожна з команд виступає із власною правовою позицією та акцентує увагу на норми права, які слід застосувати на їх погляд.</p> <p>3. Протягом проведення викладач (–ка) відмічає позитивні та негативні риси за кожним етапом (туром) гри. Мають бути оцінені кожен із учасників (–ць) гри індивідуально та, відповідно, кожна із команд (позивача та відповідача). Водночас уваги заслуговує не лише знання учасниками гри законодавства з певного питання, а й вміння його застосувати, аналітично мислити, виділяти правовий аспект у конкретній ситуації та формулювати правові питання, що потребують роз'яснення.</p> <p>4. Критерії оцінювання:</p> <ul style="list-style-type: none">• перемога у судових дебатах – 15 балів;• учасникам гри можуть надаватися заохочувальні бали.

Етап	Тривалість	Зміст
Підбиття підсумків	5 хв	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підбиття підсумків заняття, вказання ступеню досягнення поставленої мети. Роз'яснення положення, за якими присутні висловлювали різні точки зору, вказання на помилкові висловлювання. 2. Відповідь на запитання студентів (–ок)/курсантів (–ок). 3. Виділення кращих студентів (–ок)/курсантів (–ок), оголошення оцінок із врахуванням усіх виконаних вправ у колективній та індивідуальній роботі. 4. Оголошення теми наступного практичного заняття, оголошення літератури, повідомлення завдання та рекомендацій для самостійної роботи.

Додаткова інформація

Загальні організаційно-методичні вказівки:

1. Напередодні проведення практичного заняття слід провести консультацію за даною темою, надати методичну допомогу та дати вказівки щодо підготовки до тренінгового заняття.

2. Для студентів (–ок)/курсантів (–ок) особлива складність полягає під час роботи з декількома джерелами. Для надання допомоги в цій праці є доцільним під час самостійної підготовки провести колективну консультацію, де вказати порядок розгляду завдань на самостійну роботу й поставити перед аудиторією проблемні питання, дати характеристику рекомендованої літератури, методу її опрацювання, звернути на основні проблеми, в яких курсанти (–ки) повинні чітко орієнтуватися.

3. Основним завданням викладача (–ки) під час тренінгового заняття є забезпечення високої активності присутніх під час виконання завдань. Викладач (–ка) може дозволити студентам (–кам)/курсантам (–кам) користуватися домашніми заготовками й зачитувати певні цитати чи витяги з документів.

4. У процесі заняття викладач (–ка) має заохочувати самостійність та творчий підхід до вирішення проблем й звернути увагу на неприпустимість механічного переказу прочитаного, відсутність аргументації, некритичний розгляд питань. На запитання

з боку студентів (-ок)/курсантів (-ок) до викладача (-ки) бажано відповісти не самому, а адресувати їх аудиторії для розміркування й активності усіх присутніх.

5. Необхідно намагатися, аби всі, хто виступає, для обґрунтування положень, що розкриваються, використовували наявний наочний матеріал та мультимедійне обладнання.

6. Викладач (-ка) під час опрацювання окремого завдання має робити собі замітки для використання їх у процесі проведення окремого й загального аналізу.

7. Значну увагу слід звернути на практичну частину тренінгового заняття, яка полягає у розв'язуванні ситуаційних завдань та проведення ділової гри. Основним призначенням цієї частини заняття є набуття навичок практичного застосування норм цивільного процесуального права та вимог матеріального права на практиці, формування юридичної мови у студентів (-ок), які навчаються за напрямом «правознавство».

Учасники судового (господарського) процесу

Авторка:

Лехкодух Інна Олександрівна, старший викладач кафедри господарського права (Донецький національний університет імені Василя Стуса)

Навчальна дисципліна (–и), в межах якої можливе використання розробки: господарське процесуальне право, проблеми господарського процесуального права.

Посилання на трансляцію судового засідання технічними засобами суду, яке використовується: <https://youtu.be/BCSgNi7KxMk>
Онлайн-трансляція засідання у справі № 913/982/17 за позовом Міністерства юстиції України, до приватного акціонерного товариства «Лисичанська нафтова інвестиційна компанія» про стягнення 705 633 875 грн 87 к. (Господарський суд Луганської області, 04.04.2018, 10:30).

Мета та завдання

Мета: формування, систематизація та закріплення знань про склад учасників судового (господарського) процесу та особливості їх процесуального статусу, розвиток професійного мислення та творчого підходу до роботи, виховання дисциплінованості та толерантності у спілкуванні.

За результатами проведеного заняття здобувачі вищої освіти мають:

- вміти з'ясувати процесуальний статус учасників судового засідання, окреслювати коло їхніх процесуальних прав та обов'язків, підстави та порядок набуття процесуального статусу;
- розуміти особливості представництва в судовому (господарському) процесі, знати вимоги до документів, що підтверджують повноваження представника, та правові наслідки їх недотримання, правила визначення обсягу повноважень представника, підстави та порядок припинення представництва;

- усвідомлювати особливості процесуального положення судді господарського суду та порядку вирішення питань у процесі одноособового й колегіального розгляду справи;
- уміти аналізувати та критично оцінювати поведінку учасників судового процесу, виходячи з обставини справи, робити висновки та мотивовано їх обґрунтовувати.

Очікувані результати

Набуття здобувачами вищої освіти відповідно до освітньої програми спеціальності 081 «Право» програмних результатів навчання та компетентностей, а саме загальних:

- вміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь у професійній дискусії;
- вміння визначати інтереси і мотиви поведінки інших осіб;
- вміння працювати самостійно, у команді колег за фахом, досягати спільної мети;
- вміння вільно володіти державною мовою та використовувати її у професійній сфері;
- вміння проявляти дисциплінованість та толерантність у спілкуванні;

та фахових:

- вміння застосовувати норми процесуального права;
- спроможності застосовувати отримані теоретичні знання в професійній діяльності;
- здатності аналізувати та критично оцінювати фактичні обставини справи, що вимагає вирішення, та поведінку учасників судового процесу, робити обґрунтовані висновки;
- вміння вільно володіти юридичною термінологією.

Загальна тривалість: 80 хв.

План проведення

Етап	Тривалість	Зміст
Вступ	5 хв	<ol style="list-style-type: none"> 1. Повідомлення теми заняття та розкриття її значення через взаємозв'язок із попередніми та наступними темами курсу. 2. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з метою, завданнями та порядком проведення заняття.
Основна частина	55 хв	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обговорення фабули справи в контексті мети заняття. 2. Перегляд окремих частин відеозапису судового засідання з подальшим аналізом та обговоренням побаченого: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. За результатами перегляду частини відеозапису судового засідання № 1 (0:00–3:20 хв) та № 2 (3:53–4:12 хв) здобувачам вищої освіти пропонується (передбачається поєднання методів «Робота у групах» та «Коло ідей»): <ul style="list-style-type: none"> • з'ясувати процесуальний статус учасників судового засідання, окреслити коло їхніх процесуальних прав та обов'язків, підстави та порядок набуття процесуального статусу; • з'ясувати склад суду, охарактеризувати порядок визначення складу суду, процесуальне положення судді господарського суду, порядок вирішення питань у процесі одноособового та колегіального розгляду справи; • з'ясувати якими документами, підтверджуються повноваження представників сторін, які беруть участь у судовому засіданні, надати висновок щодо вимог, які висуваються до таких документів, та наслідків їх недотримання; • з'ясувати якими ще документами, можуть підтверджуються повноваження представників сторін, надати висновок щодо вимог, які висуваються до таких документів, та правових наслідків їх недотримання; • надати висновок щодо правил визначення обсягу повноважень представника, підстав та порядку припинення представництва.

Етап	Тривалість	Зміст
		<p>2.2. За результатами перегляду частини відеозапису судового засідання № 3 (5:24–17:29 хв) та № 4 (1:53:40–1:54:19 хв) здобувачам вищої освіти пропонується:</p> <ul style="list-style-type: none"> • обговорення у формі спільної дискусії позицій сторін та суду щодо клопотання про допуск до участі в справі експертів з питань права та долучення їх висновків до матеріалів справи (передбачається застосування методу «Велике коло»); • надати висновок стосовно поведінки учасників судового процесу в контексті реалізації ними своїх процесуальних прав та виконання обов'язків (в тому числі змісту промов, способів обґрунтування та висвітлення своєї позиції) з визначенням позитивних та негативних аспектів (передбачається застосування методу «Робота по троє»). <p>3. Здобувачам вищої освіти пропонується з'ясувати коло учасників судового (господарського) процесу, які не брали участь у судовому засіданні, охарактеризувати їхній процесуальний статус, підстави та порядок його набуття (передбачається застосування методу «Акваріум»).</p> <p>4. Узагальнення ключових положень та ідей, що лунали під час обговорення відеозапису судового засідання (передбачається застосування методу «Незакінчені речення»).</p>
Висновки	10 хв	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінка рівня та повноти досягнення мети та завдань заняття. 2. Підбиття підсумків з основних питань, які розглядалися під час заняття. 3. Відповідь на питання здобувачів вищої освіти.
Організаційна частина	10 хв	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінка здобувачів вищої освіти та роботи групи загалом. 2. Надання методичних рекомендацій щодо подальшої самостійної роботи, в тому числі щодо організації імітаційного судового засідання (передбачається застосування методу «Рольова гра»).

Додаткова інформація

Завдання для підготовки до заняття:

1. Ознайомитися із відеозаписом судового засідання на веб-порталі «Судова влада»: засідання від 04 квітня 2018 р. у справі № 913/982/17 за позовом Міністерства юстиції України, до приватного акціонерного товариства «Лисичанська нафтова інвестиційна компанія» про стягнення 705 633 875 грн 87 к. (Господарський суд Луганської області, 04.04.2018, 10:30): <https://youtu.be/BCSgNi7KxMk>

2. Ознайомитися із змістом ухвал Господарський суд Луганської області від 19 березня 2018 р.:

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/72958947>

та 04 квітня 2018 р.:

<http://reyestr.court.gov.ua/Review/73325449> у справі № 913/982/17.

3. Ознайомитися із положеннями Господарського процесуального кодексу України, закріпленими ст. 32–72, 87–90, 108–109, 198–201, 204.

Підготовлено до друку 09.07.2019 року,
замовлення 09072019-1. Формат 60 × 90/16

Папір офсетний.

Друк цифровий. Гарнітура TT Tricks. Ум. друк. арк. 8,13.

Наклад 300 прим. Зам. № 09072019-1. Ціна договірна

Надруковано в друкарні ФОП Ізюмський М.В.

пр-т Московський, 199/1, м. Харків

Видавець: ФОП Панов А.М.

Свідоцтво серії ДК No 4847 від 06.02.2015 р.

м. Харків, вул. Жон Мироносиць, 10, оф. 6,

тел. +38(057)714-06-74, +38(050)976-32-87

copy@vlavke.com

ГО «Вектор прав людини» — правозахисна організація. Головна мета — реалізація та захист основоположних прав і свобод людини. У своїй діяльності ГО «Вектор прав людини» керується практичним виконанням норм і принципів, викладених у міжнародних документах, що ратифіковані Україною, а також усіма іншими зобов'язаннями України в сфері прав людини та основоположних свобод.

Детальніше про ГО «Вектор прав людини» за посиланнями:

- <http://hrvector.org>
- <https://www.facebook.com/hrvector.org>
- info@hrvector.org

Проект «Суд людською мовою» створений для захисту права на справедливий суд та просвітницької роботи для широкого кола населення. Ініціатива об'єднує громадських активістів, IT-спеціалістів і професійних юристів.

Детальніше про «Суд людською мовою» за посиланнями:

- <http://hrvector.org/pro-proekt>
- <https://www.facebook.com/trialinsimplewords>
- trialinsimplewords@gmail.com

**ВЕКТОР
ПРАВ
ЛЮДИНИ**